

2011

Publiskais pārskats

**KORUPCIJAS NOVĒRŠANAS
UN APKAROŠANAS BIROJS**

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
2011.gada publiskais pārskats

2011.gads Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam bijis trauksmainu notikumu pilns – vairākkārtīgi reorganizācijas mēģinājumi, ģenerālprokurora vadītās komisijas atzinums par priekšnieka N.Vilnīša neatbilstību ieņemamajam amatam, kam sekoja Saeimas balsojums viņa atcelšanai no amata, jauna priekšnieka meklējumi, izmeklēšanas nozīmīgās krimināllietās, un līdztekus tam arī pārmaiņas valstī – prezidenta lēmums atlaist Saeimu, ārkārtas vēlēšanas. Neraugoties uz iekšējiem saspīlējumiem un pastiprināto plašsaziņas līdzekļu uzmanību, Biroja darbinieki ir spējuši pieņemt gan emocionālus, gan profesionālus izaicinājumus un noturēt iestādes rezultātus labā līmenī. Esmu gandarīts, ka Birojs šo gandrīz desmit gadu laikā ir attīstījies par iestādi, ar kuru šobrīd nevar nerēķināties, esam sasnieguši atzinību un uzticību arī ārvalstu kolēģu vidū. *Daimler* un *Latvenergo* kukuļošanas lieta, tā saucamā oligarhu lieta – tāda mēroga lietas, par kurām Biroja pirmsākumos skaļi runāt uzdrošinājās retais, bet nu kļuvušas par īstenību, lietas, kuras Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbinieki, sekojot savai misijai – vērsties pret korupciju ar likuma spēku un sabiedrības atbalstu, lai panāktu amatpersonām uzticētās varas godprātīgu izmantošanu valsts un sabiedrības interesēs, šo gadu laikā sasnieguši.

Savas darbības laikā Birojs par likumā noteikto ierobežojumu un aizliegumu neievērošanu pie administratīvās atbildības saucis 720 valsts amatpersonas, politiskajām partijām uzdevis atmaksāt valsts budžetā vairāk kā 2 miljonus latu pretlikumīgi saņemto finansējumu, kopumā izvērtējot gandrīz 23 miljonu latu ziedojumus, kas desmit gadu laikā apgrozīti partiju kasēs. Biroja izmeklētāji prokuratūras iestādēm lūguši vērtēt vairāk nekā 430 personu atbildību koruptīvu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā. Tāpat virkne normatīvo aktu grozījumu, kurus Birojs iniciējis, lai sakārtotu darbības vidi un pēc iespējas minimizētu koruptīvas prakses iespējamību.

Tuvojoties biroja desmitgadei, pie sasniegtā neesam gatavi apstāties un Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs turpinās strādāt godīgi un profesionāli, lai stiprinātu Latvijas sabiedrības uzticību un mazinātu korupcijas ietekmi uz valsts attīstību.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas
biroja priekšnieks

J.Streļčenoks

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Darbības vispārīgs raksturojums	4
<i>1.1. Biroja juridiskais statuss, funkcijas un darbības virzieni.....</i>	<i>4</i>
<i>1.2. Situācijas raksturojums.....</i>	<i>5</i>
2. Darbības rezultāti	6
<i>2.1. Sabiedriskās domas aptauja.....</i>	<i>8</i>
<i>2.2. Pretkorupcijas politikas koordinēšana</i>	<i>10</i>
<i>2.3. Korupcijas risku analīze un metodisko materiālu izstrāde.....</i>	<i>10</i>
<i>2.4. Normatīvo aktu projektu izstrāde.....</i>	<i>12</i>
<i>2.5. Valsts amatpersonu darbības kontrole</i>	<i>13</i>
<i>2.6. Korupcijas apkarošana.....</i>	<i>16</i>
<i>2.7. Politisko partiju finansēšanas kontrole</i>	<i>19</i>
<i>2.8. Sabiedrības izglītošana.....</i>	<i>21</i>
3. Komunikācija ar sabiedrību	22
<i>3.1. Informācija plašsaziņas līdzekļiem.....</i>	<i>22</i>
<i>3.2. Sabiedrības līdzdalība un Sabiedriskās konsultatīvās padomes darbs.....</i>	<i>23</i>
<i>3.3. Sarakste ar fiziskām un juridiskām personām</i>	<i>23</i>
4. Starptautiskā sadarbība	24
5. Darbības un vadības uzlabošanas sistēmas	24
6. Budžets un tā izlietojums 2011.gadā	25
7. Personāls	26
8. Plānotie vidēja termiņa uzdevumi	29

1. DARBĪBAS VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

1.1. Biroja juridiskais statuss, funkcijas un darbības virzieni

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk tekstā – Birojs) ir Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas pilda Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktās funkcijas korupcijas novēršanā un apkarošanā, kā arī politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrolē.

Biroja virsmērķis ir vērsties pret korupciju ar likuma spēku un sabiedrības atbalstu, lai panāktu amatpersonām uzticētās varas godprātīgu izmantošanu valsts un sabiedrības interesēs.

Korupcijas novēršana un sabiedrības izglītošana

Korupcijas novēršanas jomā Birojs izstrādā Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnes un programmu, kā arī koordinē programmā minēto institūciju sadarbību, lai nodrošinātu izvirzīto mērķu sasniegšanu. Birojs izstrādā metodiskos līdzekļus korupcijas novēršanai un apkarošanai valsts un pašvaldību iestādēs un privātajā sektorā. Birojs analizē valsts iestāžu praksi korupcijas novēršanā un atklātos korupcijas gadījumus, un sniedz savus priekšlikumus konstatēto trūkumu novēršanai.

Birojs analizē normatīvos aktus un normatīvo aktu projektus, kā arī ierosina izdarīt tajos grozījumus, iesniedz priekšlikumus jaunu normatīvo aktu projektu izstrādāšanai, lai mazinātu korupcijas iespējas un novērstu korupcijas riskus.

Izglītošanas jomā Birojs informē sabiedrību par korupcijas attīstības tendencēm un atklātajiem korupcijas gadījumiem, kā arī par veiktajiem pasākumiem korupcijas novēršanai un apkarošanai, izstrādā un ievieš sabiedrisko attiecību stratēģiju, izglīto sabiedrību tiesību un ētikas jomā, veic sabiedriskās domas izpēti un analīzi.

Valsts amatpersonu interešu konflikta novēršana

Birojs kontrolē interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā, kā arī normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto aizliegumu un papildu ierobežojumu ievērošanu. Konstatējot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normu pārkāpumus, Birojs sauc valsts amatpersonas pie administratīvās atbildības – izskata administratīvo pārkāpumu lietas un piemēro sodus par administratīvajiem pārkāpumiem, kuru izskatīšana saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu ir piekritīga Birojam.

Politisko organizāciju (partiju) finanšu un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole

Birojs kontrolē politisko organizāciju un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildi un likumā noteiktajos gadījumos sauc vainīgās personas pie administratīvās atbildības. Birojs apkopo un analizē sagatavoto informāciju par partiju iesniegtajiem gada pārskatiem, konstatētajiem pārkāpumiem to iesniegšanā un par likumā noteikto ierobežojumu neievērošanu. Ne retāk kā reizi gadā informē sabiedrību par atklātajiem politisko organizāciju un to apvienību finansēšanas noteikumu pārkāpumiem, kā arī par veiktajiem pasākumiem to novēršanai. Pirms Saeimas, Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanām Birojs kontrolē priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumu ievērošanu, savukārt pēc vēlēšanām veic vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju pārbaudi un sešu mēnešu laikā pēc to iesniegšanas informē sabiedrību par atklātajiem priekšvēlēšanu aģitācijas noteikumu pārkāpumiem un pasākumiem to novēršanai.

Korupcijas apkarošana

Lai atklātu Krimināllikumā paredzētos noziedzīgos nodarījumus valsts institūciju dienestā, kā arī pārkāpumus politisko organizāciju finansēšanas jomā, Birojs veic izmeklēšanu un operatīvo darbību.

1.2. Situācijas raksturojums

Korupcijas izplatība Latvijā vairs nav tik traucējoša parādība iedzīvotāju ikdienā kā tas bija, piemēram, pirms desmit gadiem, tomēr atsevišķos sektoros tās izplatība vēl arvien ir ievērojama, it īpaši ņemot vērā to, ka korupcijas izpausmes formas kļūst arvien maskētākas.

Aptuveni 33,3% iedzīvotāju atzīst, ka zema līmeņa jeb administratīvā korupcija ir plaši izplatīta tikai vienā sektorā – veselības aprūpes pakalpojumos, kur koruptīvu rīcību vēl arvien var uzskatīt par bieži sastopamu parādību. Citos administratīvās pārvaldes sektoros, kur ir saskare starp pārvaldes amatpersonām un iedzīvotājiem, tai skaitā otrajā līdz šim būtiskākajā problēmjomā – ceļu satiksmes uzraudzībā, situatīvās korupcijas izplatība samazinās. Aptaujas liecina, ka arvien lielāks ir to institūciju skaits, par kurām iedzīvotāji apgalvo, ka tajās korupcija ir samērā reta parādība vai pat maz iespējama. Koruptīvu darbību veikšanai daudzās jomās ir paaugstināts risks vienam no kukuļošanas posma locekļiem tikt sauktam pie atbildības. Tas ir saistīts gan ar efektīvu Biroja darbu noziedzīgu nodarījumu atklāšanā un informācijas par atklātajiem gadījumiem publiskošanā, lai atturētu citas personas no iesaistīšanās līdzīgās darbībās, gan sabiedrības neiecietības pret korupciju pieaugums, gan arī institūciju veiktie iekšējie pasākumi klientu apkalpošanas organizācijas uzlabošanā, administratīvo procedūru caurspīdīguma nodrošināšanā un darbinieku kontrolē.

Tomēr Biroja veiktās pārbaudes un krimināllietu izmeklēšana liecina, ka, izskaužot situatīvo korupciju, nemazinās atsevišķu negodīgu personu vēlme gūt labumu sev vai nodrošināt to citām personām, izmantojot dienesta stāvokli ļaunprātīgi. Arvien biežāk tiek konstatēts, ka personiska labuma gūšanā iesaistītās personas ir izveidojušas ciešas privātas saites, strādā konspiratīvi, dažādi interpretējamās tiesību aktu normas meistarīgi pielāgo nepieciešamajam risinājumam, prettiesisko maksājumu nodošanā izmanto starpnieku ķēdes, fiktīvus uzņēmumus, ārzonās reģistrētas komercsabiedrības un citas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmas. Šādas parādības galvenokārt notiek sektoros, kur tiek pārvaldīti ievērojami finanšu līdzekļi, it īpaši publiskajos iepirkumos tādos sektoros kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji, pašvaldības un publiskās kapitālsabiedrības, kā arī jomās, kur valsts veic uzņēmumu darbības likumības uzraudzību un ēnu ekonomikas apkarošanu.

Izmaiņas augstākā līmeņa politiskajā korupcijā pilnībā neļauj novērtēt īsais laiks, kopš ir ieviesta partiju finansēšana no valsts budžeta. Pastāv iespējamība, ka šauru ekonomisku grupu ietekme uz partiju darbību vēl joprojām tiek realizēta ar ievērojamiem privātpersonu ziedojumiem. Vienlaikus jāatzīst, ka politiskās partijas pēdējo gadu laikā arvien stingrāk ievēro formālās likuma prasības un pārkāpumi to finansēšanā tiek konstatēti retāk vai arī maznozīmīgāki.

Ņemot vērā korupcijas slēpto dabu, ļoti nozīmīga ir interešu konflikta situāciju kā korupcijas priekšvēstnešu profilakse. Arī šajā jomā ir vērojamas divējādas tendences: gan stingra likumības ievērošana daudzās institūcijās, gan arī veidu, kā apiet likuma prasības aktīva meklēšana un izvairīšanās no normu ievērošanas, nepiemērojot valsts amatpersonas statusu vai tulkojot likumu sašaurināti.

Birojs vairāku kriminālprocesu un administratīvo pārbaužu ietvaros tāpat kā iepriekšējos periodos, ir konstatējis priekšrocību nodrošināšanu atsevišķiem uzņēmējiem vai ekonomiskām grupām publisko iepirkumu pasūtījumu iegūšanā un citus pārkāpumus, kas norāda uz dienesta stāvokļa izmantošanu pretēji valsts interesēm. Pārskata periodā vēl skaidrāk iezīmējas nepilnības pašvaldību pārvaldē, kur aizvien vairāk saplūst izpildvara ar lēmējvaru.

Viena no būtiskākajām problēmām, ko identificējis Birojs, saistīta ar to, ka pašvaldības lēmējvaras – domes pārstāvjiem, vienlaicīgi ar deputāta amatu ieņemot citus amatus tās pašas pašvaldības padotības iestādēs un izpildinstitūcijās, lemjot par pašvaldības kompetencē esošajiem jautājumiem, netiek nodrošināta atbildības dalīšana starp uzdevumu došanu, to efektīvas izpildes uzraudzību un kontroli no vienas puses un uzdevumu izpildi no otras puses. Šaubas par kontroles vājumu rada tas, ka pašvaldības domes deputātam, vienlaicīgi esot pašvaldības vai tās padotībā esošās iestādes darbiniekam, tieši vai netieši ir jāveic kontroles un uzraudzības funkcijas attiecībā

pašam uz sevi, tādējādi visticamāk nespējot veikt un nodrošināt domes sēdē pieņemto lēmumu neitrālu un objektīvu izpildi.

2. DARBĪBAS REZULTĀTI

Kopsavilkums

Kontrolējot likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteikto ierobežojumu ievērošanu valsts amatpersonu darbībā, Birojs 2011.gadā pieņēma lēmumus **181** administratīvā pārkāpuma lietā. Pie administratīvās atbildības saukta **81** valsts amatpersona, piemērojot naudas sodu kopumā **6 890** latu apmērā, **88** amatpersonām izteikts mutvārdu aizrādījums. Birojs **7** valsts amatpersonām ir lūdzis atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus par kopējo summu 76 905 latiem.

Ieviešot vienu no Eiropas Padomes organizācijas – Starpvalstu pretkorupcijas grupas (GRECO) otrās novērtēšanas kārtas ietvaros Latvijai adresēto rekomendāciju skaidri definēt civildienesta ierēdņiem pienākumu atbilstoši viņu publiskajam statusam ziņot par aizdomām par pārkāpumiem saistībā ar korupciju un izveidot atbilstošu aizsardzības sistēmu tiem civildienesta ierēdņiem, kuri ziņo par pārkāpumiem, Birojs Saeimā virzīja atbilstošus grozījumus likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”, kas tika pieņemti 2011.gada aprīlī. Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto, institūcijas vadītāju var saukt pie administratīvās atbildības par informācijas izpaušanu, kas tai kļuvusi zināma, par to, kura attiecīgās valsts vai pašvaldības institūcijas amatpersona vai darbinieks informējis par interešu konfliktiem, kā arī par to, ja bez objektīva iemesla šādai personai būs radītas tiešas vai netiešas nelabvēlīgas sekas.

2011.gadā ar Saeimas galīgo atbalstu noslēdzās atbildības pilnveidošana par politisko partiju finansēšanas pārkāpumiem, nosakot kriminālatbildību par politisko partiju vai to apvienību nelikumīgu finansēšanu lielā apmērā. Identificējot problēmu, Birojs jau 2007.gada sākumā izskatīšanai Ministru kabinetā iesniedza saskaņotos likumprojektus „Grozījums Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā” un „Grozījumi Krimināllikumā”, paredzot kriminālatbildību par politiskās partijas vai tās apvienības nelikumīgu finansēšanu lielā apmērā. Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā tika akceptēti Ministru kabineta 2008.gada 18.marta sēdē un Saeimā pieņemti 2008.gada 18.decembrī (stājās spēkā no 2009.gada 21.janvāra). Grozījumi Krimināllikumā tika pieņemti Saeimā 2011.gada 8.septembrī, noslēdzot kopš 2006.gada veikto likumdošanas procesu. Jāatzīmē gan, ka grozījumi stājās spēkā 2011.gada 4.oktobrī, tādējādi šīs normas nebūs piemērojamas par pārkāpumiem Saeimas ārkārtas vēlēšanās.

Īstenojot pakāpenisku pāreju uz politisko partiju finansēšanu no valsts budžeta, 2011.gada nogalē Birojs pirmo reizi sagatavoja lēmumus par valsts dotāciju piešķiršanu sešām politiskajām partijām. Atbilstoši likumā noteiktajai kārtībai valsts dotācijas politiskajām partijām ir piešķirtas uz jaunievēlētās 11.Saeimas pilnvaru laiku, veicot piešķirtā finansējuma izmaksu četras reizes gadā – līdz 15.janvārim, 15.aprīlim, 15.jūlijam un 15.oktobrim.

2011.gadā sakarā ar Saeimas ārkārtas vēlēšanām ir noritējis intensīvs darbs, īstenojot priekšvēlēšanu aģitācijas kontroli un nodrošinot sabiedrības informēšanu. Apkopotī **846** politisko partiju, to apvienību un mediju paziņojumi par limitētajiem vēlēšanu kampaņu izdevumiem. Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma normu pārkāpumiem 2011.gadā Birojs sastādīja **59** administratīvā pārkāpuma protokolus, un pieņēma **44** lēmumus par politisko partiju saukšanu pie administratīvās atbildības, uzliekot naudas sodus kopumā **7 430** latu apmērā, bet **15** gadījumos, izbeidzot administratīvā pārkāpuma lietu maznozīmīguma dēļ. Tika pieņemti **18** lēmumi par pretlikumīgi saņemto finanšu līdzekļu atmaksāšanu **38 571** lata apmērā. Kopš 2006.gada, kad notika 9.Saeimas vēlēšanas, politiskās partijas vairs nav pieļāvušas tik rupjus normatīvo aktu pārkāpumus.

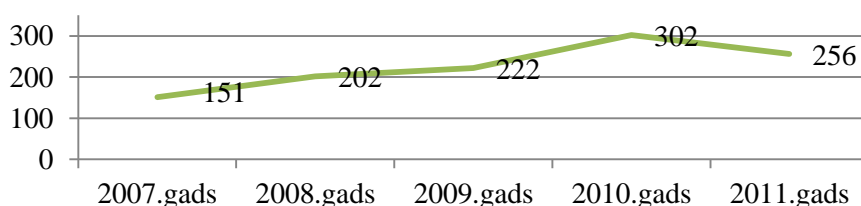
2011.gada septembrī, vairāk kā trīs gadus pēc Biroja lēmuma pieņemšanas, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments atzina par pamatotu Biroja lēmumu, ar kuru politiskajai

organizācijai „Tautas partija” tika uzdots ieskaitīt valsts budžetā pārsniegto pieļaujamo priekšvēlēšanu izdevumu apmēru 235 856 latus un prettiesiski saņemto ziedojumu kopsummā 791 510 latu apmērā. 2011.gada jūlijā politiskā partija pieņēma lēmumu par partijas likvidēšanu. Attiecībā uz politisko partiju „Partija LPP/LC” Biroja priekšnieka lēmums par pretlikumīgi saņemto dāvinājumu un pārsniegtā pieļaujamo priekšvēlēšanu izdevumu apmēra pārskaitīšanu valsts budžetā 528 870 latu apmērā tika pieņemts 2008.gada novembrī, savukārt Administratīvās rajona tiesas spriedums, ar kuru minētais lēmums atzīts par pamatotu un partijas sūdzība noraidīta, tika pieņemts 2010.gada novembrī. Minēto spriedumu politiskā partija „Partija LPP/LC” pārsūdzēja apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā un 2011.gada decembrī pieņēma lēmumu par partijas likvidēšanu. Minētais uzskatāmi apliecina, ka šajās situācijās tiesvedība administratīvajās lietās nesasniedz leģitīmo mērķi pēc iespējas novērst prettiesisko situāciju un atrisināt to taisnīgi.

Šī problēma ar nesamērīgiem lietu izskatīšanas termiņiem iezīmējas arī krimināllietu iztiesāšanā. No **149** tiesām nodotajām Biroja izmeklētajām krimināllietām, **26** lietās vēl nav bijis sprieduma pirmajā instancē, no tām – 2003.gadā ierosinātā krimināllieta par digitālās televīzijas ieviešanas likumību, 2006.gadā ierosinātā krimināllieta pret kādu uzņēmēju, kurš piedāvāja 50 000 latu kukuli Biroja amatpersonai, lai tā prettiesiski nodrošinātu uzņēmējam labvēlīga lēmuma pieņemšanu citas tiesībsargājošas iestādes lietvedībā esošajā krimināllietā, 2008.gadā ierosinātā krimināllieta pret Rīgas domes Labklājības departamenta amatpersonu par regulārām kukuļņemšanas darbībām iepirkumu procedūrās, kā arī 2010.gada krimināllieta pret divām Jūrmalas pašvaldības amatpersonām par kukuļdošanu domes balsojumā, kurās lietas skatīšanas ilgums jau pārsniedz pirmstiesas izmeklēšanai veltīto laiku, demonstrējot neefektīvu valsts reakciju uz koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem, kas arī neveicina citu personu tiesisku uzvedību.

Gan valsts amatpersonas, gan politiskās partijas Biroja darbības laikā ir kļuvušas disciplinētākās normatīvo aktu, tām noteikto ierobežojumu un aizliegumu ievērošanā, kas jāvērtē arī kopsakarā ar Biroja īstenotajiem preventīvajiem pasākumiem – izglītojot valsts amatpersonas un institūciju vadītājus par normatīvo aktu prasībām, skaidrojot politiskajām partijām un plašsaziņas līdzekļiem par politisko partiju finansēšanas nosacījumiem un priekšvēlēšanu aģitācijas kārtību. Kopumā 2011.gadā Birojs izskatījis **256** administratīvo pārkāpumu lietas (skat. 1.attēlu), kas ir par **46** lietām mazāk nekā iepriekšējā gadā.

1.attēls Kopējais izskatīto administratīvo pārkāpumu lietu skaits

Lai nostiprinātu valsts amatpersonu un iedzīvotāju zināšanas par pretkorupcijas tiesību aktu prasībām, Birojs 2011.gadā organizēja **127** izglītojošus pasākumus, kopumā aptverot aptuveni **3 600** personu plašu auditoriju. Visvairāk semināru notikuši, skaidrojot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normu prasības.

Savas darbības laikā Birojs izglītošanas jomā aptvēris plašu institūciju un valsts amatpersonu loku, panākot arī salīdzinoši apmierinošu zināšanu līmeni un izpratni par pretkorupcijas jautājumiem, tomēr pastāv risks, ka, uzskatot šīs zināšanas par pietiekošām, var iestāties rutinēta attieksme pret pretkorupcijas mācību organizēšanu, un zināšanu līmeņa pazemināšanās.

Vērtējot korupcijas mazināšanu plašākā kontekstā, arvien aktuālāks kļūst jautājums par Krimināllikumā paredzēto piespiedu līdzekļu piemērošanu juridiskajām personām par kukuļošanu, kas var būtiski ietekmēt uzņēmējdarbības vidi, liekot uzņēmējiem atteikties no koruptīvas prakses. Lai panāktu izmaiņas korupcijas izplatībā, jāpaplašina privātā sektora loma un atbildība, jo

uzņēmumu pārstāvji prettiesiskas darbības veic tieši juridiskās personas interesēs, dažkārt pārkāpumu izdarīšana bijusi iespējama uzraudzības vai kontroles trūkuma dēļ.

Tāpat arī nepieciešams izvērtēt iespējas, kā veicināt efektīvas iekšējās kontroles sistēmas izveidi pašvaldībās un tām vai valstij piederošās kapitālsabiedrībās. Ja attiecībā uz tiešās pārvaldes institūcijām ir noteiktas prasības iekšējās kontroles sistēmas nodrošināšanai, tad, piemēram, uz valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrībām tādu nav, tāpēc vainīgās personas sodīšana nedos rezultātus ilgtermiņā, ja sistēma apzināti vai neapzināti veicina pretlikumīgās darbības.

Pildot funkcijas korupcijas apkarošanā, Birojs ir strādājis pie sarežģītām krimināllietām, atsevišķās krimināllietās izmeklējot daudzas noziedzīgu nodarījumu epizodes un īstenojot sadarbību ar citu valstu dienestiem, lai tiktu nodrošinātas izmeklēšanas darbības arī ārpus Latvijas robežas. Šajā sakarā nosūtīti vairāk nekā **50** tiesiskās palīdzības lūgumi. 2011.gadā prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīts **21** kriminālprocess pret **55** personām, uzsākti **20** kriminālprocesi. Pieņemti 8 lēmumi par kriminālprocesu izbeigšanu un **45** lēmumi par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu. Divas no 2011.gadā nosūtītajām krimināllietām tika izbeigtas prokuratūrā. Vidējais lietas izmeklēšanas laiks 2011.gadā kopumā bija **386** kalendārās dienas. 90% no kriminālvajāšanai nosūtītajām lietām nav izbeigtas prokuratūrā.

Kopumā deviņos Biroja darbības gados tiesām nodotas **149** krimināllietas pret **326** personām. Dažādās tiesas instancēs jau ir izskatītas **123** krimināllietas, kurās Birojs veicis pirmstiesas izmeklēšanu. Līdz 2012.gada 1.janvārim likumīgā spēkā bija stājušies **105** spriedumi kopumā par **181** personu.

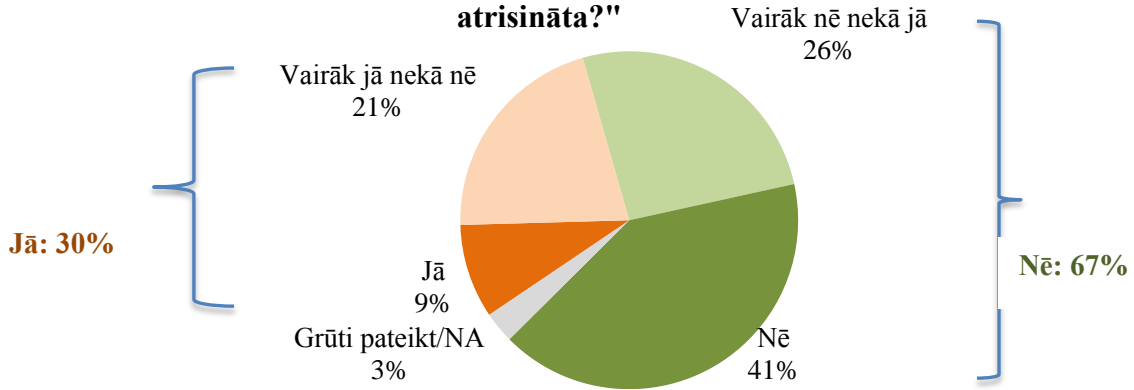
Pēc tam, kad Saeimas 2011.gada 16.jūnijā pieņēma lēmumu atbrīvot no amata Biroja priekšnieku N.Vilnīti, 2011.gada otrajā pusgadā ar Ministru kabineta rīkojumu tika izsludināts atklāts konkurss Biroja priekšnieka atlasei, amata pretendents vērtēja speciāli izveidota [komisija](#). 2011.gada 17.novembrī Saeima, pamatojoties uz Ministru kabineta ieteikumu, Biroja priekšnieka amatā iecēla Biroja Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļas vadītāja vietnieku J.Streļčenoku.

2.1. Sabiedriskās domas aptauja

2011.gada nogalē veiktā Latvijas uzņēmēju socioloģiskā aptauja atspoguļo uzņēmēju uzskatus par korupcijas izplatību komercdarbības vidē, kā arī pieredzi gan jautājumu kārtošanā dažādās valsts un pašvaldību institūcijās, gan saskarsmē ar korupcijas problēmām. Aptaujas mērķis bija noskaidrot, vai uzņēmējiem ir nācies veikt neoficiālus maksājumus vai piedāvāt dāvanas valsts amatpersonām, izmantot citus neoficiālus paņēmienus; kuras institūcijas uzņēmēji uzskata par godīgām, kuras – par negodīgām, kāda būtu uzņēmēju uzvedība, ja amatpersona pieprasītu kukuli u.c. Aptauja, kurā būtu veikta korupcijas risku izpēte komercdarbības vidē, līdz šim nebija veikta. Būtiskākais secinājums – zema līmeņa jeb administratīvās korupcijas izplatība samazinās. Lielākā daļa aptaujāto (82% – 100%) atzina, ka dažādu jautājumu kārtošanā viņiem nav nācies izmantot personiskus sakarus, pasniegt dāvanas, apmaksāt pusdienas vai izklaides pasākumus vai veikt neoficiālus maksājumus. Vairāk nekā 2/3 uzņēmēju spēj pateikt „Nē” korupcijai, „Nē” kukuļiem un dāvanām (skat. 2.attēlu).

2.attēls Uzņēmēju gatavība maksāt kukuli valsts amatpersonām

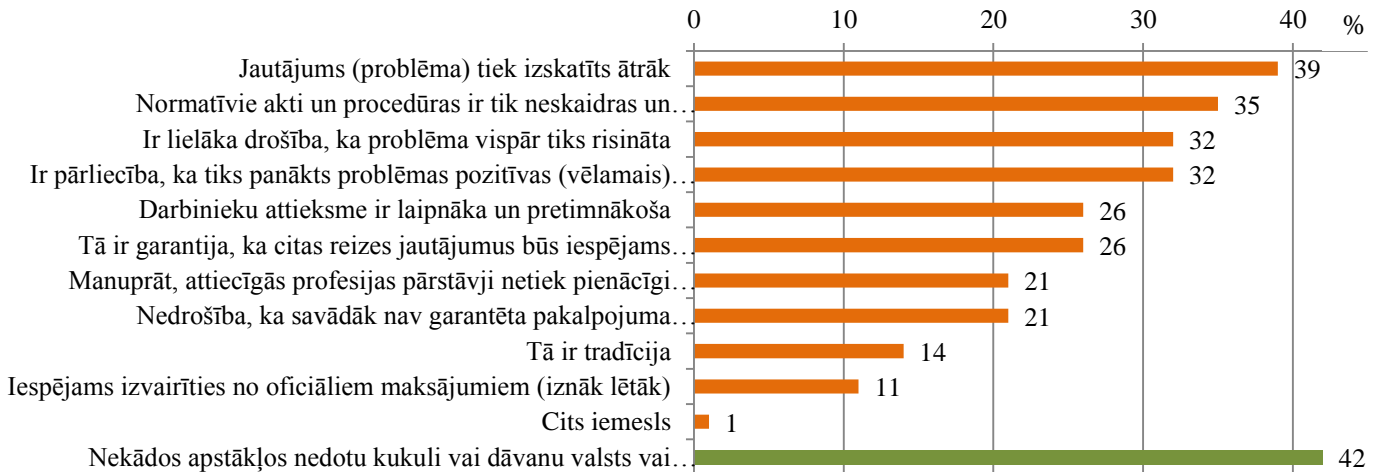
"Vai Jūs personiski esat gatavs dot kukuli valsts vai pašvaldības amatpersonai, ja tas būtu būtiski uzņēmuma interesēm un problēma tiktu atrisināta?"

Analizējot iemeslus, kāpēc uzņēmēji būtu gatavi maksāt kukuli, identificējas būtiskākie administratīvie šķēršļi institūcijās – procedūru ilgums, kopleģēts, neskaidrs normatīvais regulējums (skat. 3.attēlu). Šie rezultāti institūcijām būtu jāvērtē un jāņem vērā, plānojot sistēmas un darbības vides uzlabojumus, tādējādi mazinot arī korupcijas iespējamību.

3.attēls Iemesli kukuļa došanai

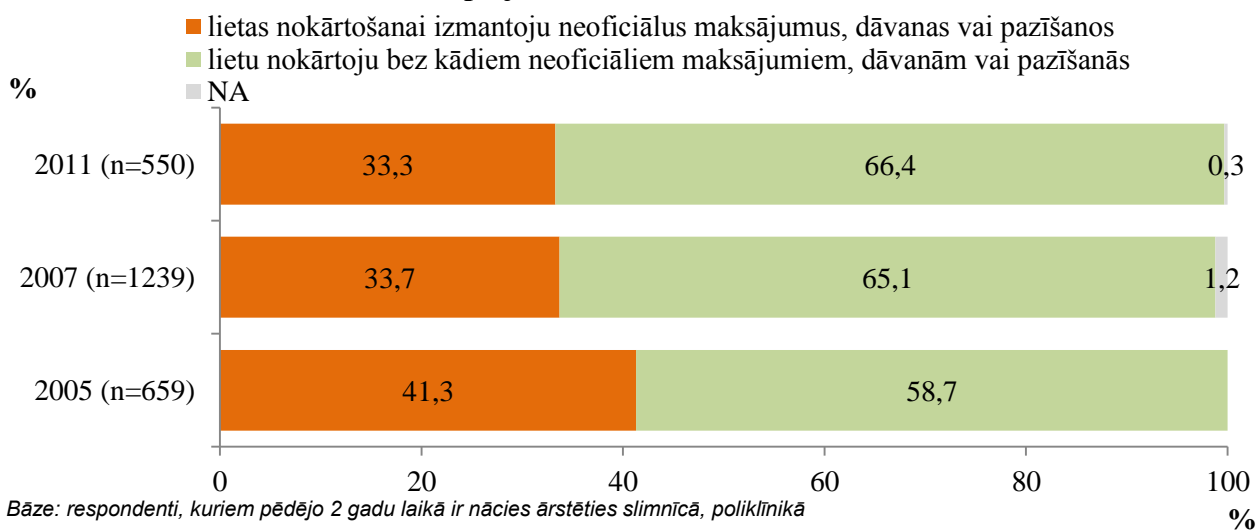
Pastāv dažādi iemesli, kāpēc valsts un pašvaldību iestāžu apmeklētāji vispār dod kukuli vai dāvanu. Lūdzu, norādiet iemeslus, kuru dēļ Jūs personiski varētu izšķirties dot kukuli vai dāvanu valsts amatpersonai!"

2011.gada novembrī veiktās Latvijas iedzīvotāju aptaujas ietvaros respondentiem tika lūgts atzīmēt, vai, pēdējo divu gadu laikā ārstējoties poliklīnikā vai slimnīcā, viņiem ir nācies izmantot personiskos sakarus, pasniegt dāvanas vai veikt kādus neoficiālus maksājumus, vai arī tas nebija vajadzīgs. Pētījuma dati liecina, ka korupcija veselības aprūpes jomā būtiski nav mainījusies, salīdzinot ar 2007.gadu, bet ir mazāka nekā 2005.gadā: ārstējoties slimnīcā, neoficiālus maksājumus, dāvanas vai pazīšanas 2005.gadā bija izmantojuši 41%, 2007.gadā – 34%, 2011.gadā: 33% (skat. 4.attēlu).

Arī Biroja prakse liecina – izmeklētājās krimināllietās līdz 2011.gada beigām kopumā notiesātas 12 veselības aprūpes un medicīnas iestāžu amatpersonas un darbinieki, tas ir 7% no visām notiesātajām personām Biroja izmeklētājās krimināllietās. 6 no tām tika piespriesta brīvības atņemšana nosacīti, 4 – naudas sods, 2 – piespiedu darbs.

4.attēls Personiskā saskare ar korupciju medicīnā

2.2. Pretkorupcijas politikas koordinēšana

Pretkorupcijas politikas koordinēšanas jomā 2011.gadā Birojs izstrādāja un apstiprināšanai Ministru kabinetā iesniedza 5 attīstības plānošanas dokumentus un informatīvos ziņojumus. No tiem būtiskākie ir [Konceptijas projekts par korupcijas risku mazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās](#) (izskatīts 2011.gada 19.septembra Ministru kabineta komitejas sēdē, iesniegts izskatīšanai Ministru kabineta sēdē) un konceptijas projekts „[Publiskās pieejamības nodrošināšana informācijai par lobētājiem](#)” (2011.gada 6.decembrī pieņemts Ministru kabinetā).

Ar Ministru kabineta 2011.gada 12.decembra [rīkojumu](#) tika apstiprināts konceptijas piedāvātais risinājums izstrādāt likumprojektu, kurā tiktu definēta lobēšana un noteikti pamatprincipi lobēšanas aktivitātēm saskaņā ar šo koncepciju, un Birojs noteikts par atbildīgo institūciju minētā likumprojekta sagatavošanai.

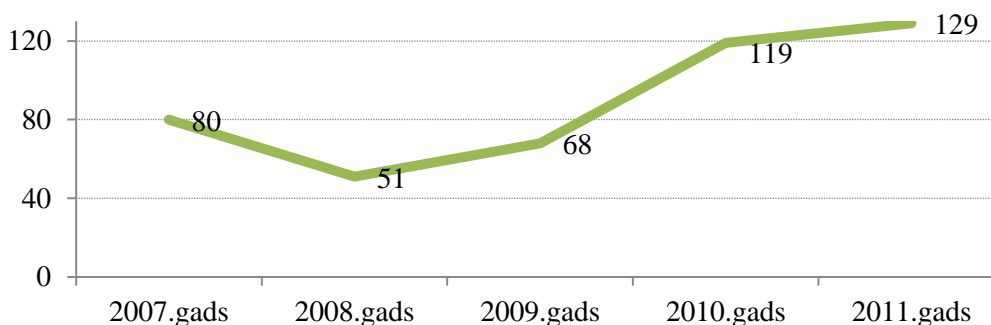
Balstoties uz 2010.gadā veikto korupcijas risku analīzi, 2011.gada martā Ministru kabinetā tika iesniegts informatīvais ziņojums „[Par korupcijas riskiem tiesībsargājošās institūcijās un rekomendācijām to novēršanai](#)”; izskatīts Ministru kabineta 2011.gada 9.augusta sēdē. Saskaņā ar Ministru kabinetā nolemtu, Iekšlietu ministrijai un Finanšu ministrijai uzdots nodrošināt informatīvā ziņojumā minēto uzdevumu izpildi. Rekomendācijas ietver pasākumus institūciju iekšējo kārtību pilnveidošanai, nosakot, ka ar īpašiem korupcijas riskiem saistītajos amatos esošajiem darbiniekiem ir nepieciešama sistemātiska zināšanu pārbaude par pretkorupcijas jautājumiem, nosakot pārbaudes periodiskumu un zināšanu atbilstības kritērijus. Birojam noteikts izstrādāt vadlīnijas pārbaudēm, kurās tiek vērtēts amatpersonas godīgums, kas izriet no rekomendācijas pilnveidot amatpersonu kandidātu atlases kārtību, ietverot nosacījumus, ka psiholoģiskajos testos pārbauda pretendentu uz vakantajiem amatiem godīgumu un iespējamo rīcību gadījumā, ja izteikts koruptīvs piedāvājums vai pretendents kļuvis par liecinieku citu personu koruptīvām darbībām.

2.3. Korupcijas risku analīze un metodisko materiālu izstrāde

Uzkrājot pieredzi un attīstot darbinieku kompetenci, pēdējo gadu laikā Birojs stiprinājis kapacitāti korupcijas risku analīzes jomā. Analizējot normatīvos aktus un normatīvo aktu projektus, pārskata gadā Birojs sagatavojis 129 atzinumus, sniedzot priekšlikumus par citu institūciju izstrādātajiem tiesību aktu projektiem (skat. 5.attēlu). Nozīmīgākie iebildumi sniegti par Ministru kabineta noteikumu projektu „Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām un tās izveidošanas, uzraudzības un uzlabošanas kārtību valsts tiešās pārvaldes iestādēs”, grozījumiem

likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu”, par valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepcijas projektu, kā arī par noteikumu projektu „Ventspils brīvostas pārvaldes nolikums”.

5.attēls Atzinumi par normatīvo aktu projektiem (2007.gads – 2011.gads)

2011.gadā Birojs veicis korupcijas risku analīzi **par pašvaldības iestāžu amatpersonu un darbinieku rīcību ar mantu** un ir konstatējis, ka lielākās problēmas saistītas ar pašvaldības amatpersonu un darbinieku rīcību ar pašvaldības autotransportu, kas, pretēji likuma prasībām, bieži vien tiek izmantots privātām vajadzībām.

Izvērtējot vairāk nekā **40** pašvaldību iekšējo normatīvo regulējumu par pašvaldības amatpersonu un darbinieku rīcību ar mantu, Birojs secinājis, ka lielākā daļa aptaujāto pašvaldību ir noteikušas kārtību, kādā darbinieki un amatpersonas rīkojas ar dienesta transportlīdzekļiem un datortehniku, tomēr vairākas pašvaldības aizvien pieļauj atsevišķām amatpersonām un darbiniekiem izmantot transportlīdzekļus personīgajām vajadzībām, saņemot darbadevēja atļauju vai paredzot iespēju samaksāt iedzīvotāju ienākumu nodokli par gūto labumu, kas ir vērtējams kā likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” pārkāpums. Pašvaldībām nepieciešams to novērst, paredzot, ka dienesta transportlīdzekļi izmantojami tikai darba pienākumu pildīšanai, savukārt personīgām vajadzībām darbinieki var izmantot pašvaldības autotransportu, iznomājot to no pašvaldības uz tādiem pašiem nosacījumiem, kādus pašvaldība piedāvātu citiem interesentiem.

Birojs arī konstatējis, ka pašvaldības nereti pārāk plaši un pretrunīgi interpretē likuma normas, kas nosaka, ka dienesta transportlīdzekli braucieniem no darbavietas uz dzīvesvietu var izmantot darbinieks, kuram ir nepieciešams jebkurā brīdī atgriezties pie darba pienākumu pildīšanas vai kurš veic dienesta pienākumus steidzamības kārtībā. Lai novērstu pašvaldības mantas izšķērdēšanu, Birojs ir izstrādājis vairākas rekomendācijas, tai skaitā, ka pašvaldībām jānosaka aizliegums izmantot dienesta transportu personīgām vajadzībām un jāizstrādā skaidrs kontroles mehānisms par rīcību ar pašvaldības finansēm un mantu. Plašāk ar rekomendācijām var iepazīties Biroja [mājaslapā](#).

Atskaites periodā tika sagatavots pārskats „**Korupcijas risku analīze par būvniecības procesu uzraudzību būvatļauju izsniegšanas posmā Latvijas pašvaldībās**”. Korupcijas izplatību būvniecībā Latvijā nosaka vairāki savstarpēji saistīti apstākļi: ievērojami apgrozāmie finanšu līdzekļi, būvniecības procedūras sarežģītība, neviennozīmīgs tiesiskais regulējums un vāji kontroles mehānismi pār atbildīgo amatpersonu darbu būvniecības organizēšanā. Nepieciešamība analizēt korupcijas riskus būvatļauju izsniegšanas kārtībā ir pamatota ar 2009.gada 12.jūnijā Saeimas pieņemtajiem grozījumiem Būvniecības likumā, kas būtiski ietekmējuši būvniecības kontroles un uzraudzības mehānismu pašvaldībās. Minētie grozījumi likumā mazinājuši ārējās kontroles iespējas un būvniecības uzraudzības efektivitāti īpaši gadījumos, kad pašvaldība pati ir būvniecības pasūtītājs. Pārskatā identificēti vairāki riski būvatļaujas izsniegšanas procesā un sniegti **32** priekšlikumi to mazināšanai. Ar pārskatu var iepazīties Biroja [mājaslapā](#).

Atbilstoši Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmā 2009. – 2013.gadam dotajam uzdevumam, 2011.gadā Birojs veica vadošo **valsts pārvaldes iestāžu un to padotības iestāžu**

pašnovērtējuma aptauju par institūciju praksi iekšējo pretkorupcijas pasākumu organizēšanā. No **141** izplatītās anketas, Birojs saņēma **122** aizpildītas anketas, no tām **13** vadošās tiešās pārvaldes iestādes, **105** padotības iestādes (to vidū 25 kapitālsabiedrības), kā arī **4** Ministru kabineta pārraudzībā, Ministru prezidenta tiešā pakļautībā vai institucionālā pārraudzībā esošas iestādes atbildēja uz vairākiem jautājumiem par pretkorupcijas pasākumiem, personāla politiku, rīcību ar valsts mantu un institūcijas darbības organizāciju. Lūgtas norādīt tos apstākļus, kas veicina korupcijas izplatību institūcijās, 60% respondentu minēja zemu atalgojumu institūcijās. 28% respondentu korupcijas pastāvēšanu institūcijās saista ar zemu darbinieku motivāciju, 24% norādījuši uz apgrūtinātu darbinieku kontrolējamību (darbavietas lokācijas dēļ), bet 22% korupcijas draudus saskata darbinieku tiešajā saiknē ar privāto sektoru. Līdz ar to, kamēr Latvijā valsts pārvaldē nav iespējams nodrošināt darbiniekiem vēlamu atalgojuma apjomu, institūciju vadītājiem ir jārēķinās ar augstu korupcijas risku un līdz ar to ir jānodrošina lielākus resursus iekšējās kontroles pasākumiem risku novēršanai.

Aptaujas rezultāti apliecina, ka liela daļa institūciju vadītāju joprojām neapzinās pastāvošos korupcijas riskus savā darbavietā vai arī nevēlas tos atzīt. 48% institūciju, kas norādīja, ka korupcijas risku konstatācijas problēma tām nav aktuāla, nav veikts vispār vai ir tikai daļēji veikts korupcijas sensitīvo amatu (līdz ar to arī funkciju un kompetenču) izvērtējums. Ar aptaujas datiem plašāk var iepazīties Biroja [mājaslapā](#).

Pildot likumā noteiktās funkcijas – sniegt institūcijām priekšlikumus konstatēto trūkumu novēršanai, Birojs sagatavoja **3** vadlīnijas, no tām „[Vadlīnijas korupcijas risku novēršanai Publisko iepirkumu likumā noteikto izņēmumu piemērošanā](#)”, „[Vadlīnijas par administratīvā soda sankciju piemērošanas principiem](#)”, „Vadlīnijas nodokļu inspektoriem par korupcijas pazīmju identifikāciju”.

2.4. Normatīvo aktu projektu izstrāde

2011.gadā Birojs izstrādāja un apstiprināšanai Ministru kabinetā iesniedza **9** tiesību aktu projektus, no tiem būtiskākie saistīti ar politisko partiju finansēšanas kontroles normatīvo aktu pilnveidošanu.

Lai maksimāli mazinātu nelegāli iegūto līdzekļu pretlikumīgu izmantošanu politisko partiju finansēšanā, Birojs izstrādāja **grozījumus Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā**, kas paredz, ka politiskajām partijām iemaksātos finanšu līdzekļus, kuru izcelsmi ziedotājs nevar pierādīt, tām jāieskaita valsts budžetā, nevis jāatmaksā ziedotājam. Likumprojekts „Grozījumi Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā” tika apstiprināts Ministru kabineta 2011.gada 29.novembra sēdē un virzīts turpmākai izskatīšanai Saeimā. Vienlaikus Birojs aktualizēja likumprojekta „**Grozījumi Krimināllikumā**”, kas paplašina atbildību par politisko partiju nelikumīgu finansēšanu 288.² – 288.⁵ pantos, pieņemšanu Saeimā. Grozījumi trešajā, galīgajā lasījumā tika pieņemti 2011.gada 8.septembrī, noslēdzot kopš 2006.gada veikto likumdošanas procesu.

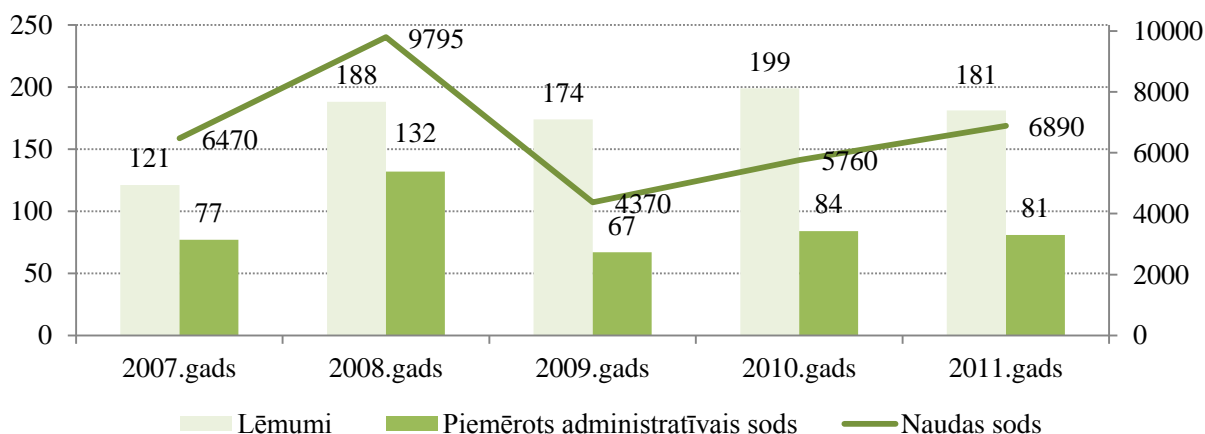
Nodrošinot iespējas valsts amatpersonām pilnveidot savas zināšanas pretkorupcijas jautājumos, mācīties no ārvalstu ekspertiem un kolēģiem citās valstīs, Ministru kabineta 2011.gada 4.oktobra sēdē pieņēma Biroja sagatavoto noteikumu projektu „**Par Līgumu par Starptautiskās pretkorupcijas akadēmijas kā starptautiskas organizācijas izveidi**”, tādā veidā radot juridisku pamatu Latvijas dalībai Starptautiskās pretkorupcijas akadēmijas īstenotajos pasākumos.

2.5. Valsts amatpersonu darbības kontrole

Birojs, realizējot korupcijas novēršanas pasākumus, cenšas uzlabot un efektīvizēt valsts pārvaldes darbu. Realizējot korupcijas novēršanas funkcijas, tiek radīti priekšnosacījumi tādām publiskās pārvaldes modelim, kas apgrūtina un izslēdz koruptīvu pārkāpumu rašanās iespējas, tāpēc būtisks Biroja darbs tiek ieguldīts valsts amatpersonu darbības kontroles jomā, lai nodrošinātu valsts pārvaldes darbību sabiedrības interesēs, novēršot personiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonu darbību un lēmumu pieņemšanas procesu.

Par valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu neievērošanu, kas noteikti likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” pārskata gadā uzsākta lietvedība **189** administratīvā pārkāpuma lietā, kas ir par **18** lietām vairāk nekā 2010.gadā. Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļā tika pieņemts **181** lēmums administratīvo pārkāpumu lietās, pie administratīvās atbildības saucot **81** valsts amatpersonu (2010.gadā – **86**) un piemērojot naudas sodu kopumā **6 890** latu apmērā (skat. 6.attēlu), savukārt **88** valsts amatpersonām saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21.pantu izteikts mutvārdu aizrādījums, atzīstot izdarīto administratīvo pārkāpumu par maznozīmīgu. 12 gadījumos tika pieņemts lēmums izbeigt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā. Ņemot vērā Biroja darbinieku kapacitāti valsts amatpersonu darbības kontroles jomā, šie rādītāji nostabilizējušies un saglabājušies iepriekšējā gada līmenī.

6.attēls Pieņemtie lēmumi administratīvā pārkāpuma lietās un valsts amatpersonām piemērotais administratīvais sods (latos) (2007. – 2011.gads)

2011.gadā Biroja priekšnieks ir atcēlis 5,5% no Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļas amatpersonu pieņemtajiem lēmumiem. Atskaites periodā Biroja priekšniekam tika apstrīdēti **33** lēmumi par administratīvā soda piemērošanu, no kuriem **18** Biroja priekšnieks atstāja negrozītus, **8** gadījumos konstatētos administratīvos pārkāpumus atzina par maznozīmīgiem un lietas izbeidza, savukārt **7** gadījumos pieņemtos sākotnējos lēmumus atcēla un izbeidza lietvedību administratīvo pārkāpumu lietās.

Būtiskākie pārkāpumi, par kuriem amatpersonas tika sauktas pie administratīvās atbildības – lēmumu pieņemšana interešu konflikta situācijā, speciālo amata savienojumu ierobežojumu neievērošana, kā arī valsts amatpersonām noteikto komercdarbības ierobežojumu neievērošana. Tipiskākās interešu konflikta situācijas saistītas ar lēmumu pieņemšanu amatpersonas radnieku personiskajās un mantiskajās interesēs, piemēram, pieņemot darbā un nosakot atalgojumu. Pašvaldību amatpersonas, kuras ir kādas komercsabiedrības dalībnieki, akcionāri vai biedri, nav ievērojušas nosacījumu, kas viņiem aizliedz saņemt pašvaldības pasūtījumus par iepirkumiem, ja tas netiek piešķirts atklāta konkursa rezultātā.

2011.gadā saistībā ar iedzīvotāju iesniegumiem un sūdzībām par valsts amatpersonu iespējamo darbību interešu konflikta situācijā, Biroja kompetences ietvaros tika analizētas

653 valsts amatpersonu deklarācijas, kopumā izvērtējot **1 059** deklarācijās norādītās ziņas. Šie rādītāji saglabājušies iepriekšējā gada līmenī.

Par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonu deklarācijās **23** gadījumos (par 2 gadījumiem mazāk nekā iepriekšējā gadā) informācija nosūtīta Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk – VID), lai tas savas kompetences ietvaros valsts amatpersonas sauktu pie administratīvās atbildības vai kriminālatbildības.

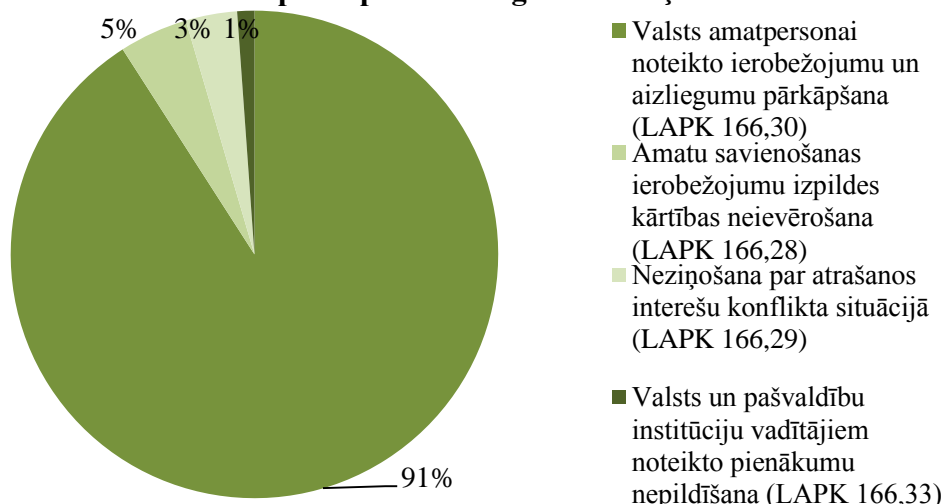
Pārbaudes materiāli par **20** valsts un pašvaldības institūciju nosūtīti VID, lai tas atbilstoši savai kompetencei veiktu pārbaudi, vai šajā institūcijā strādājošo amatpersonu neiekļaušana valsts amatpersonu sarakstos ir bijusi atbilstoša likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” prasībām un nodrošinātu to, lai visas valsts amatpersonas iesniegtu valsts amatpersonu deklarācijas.

Pārbaudot valsts amatpersonu ienākumu atbilstību izdevumiem, tika konstatēts, ka **55** gadījumos (divas reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā) valsts amatpersonu un viņu radnieku ienākumi, iespējams, nav bijuši atbilstoši viņu izdevumiem, tāpēc šie pārbaudes materiāli nosūtīti VID šo personu ienākumu likumības pārbaudei. Pēc Biroja rīcībā esošās informācijas 2011.gadā VID, pamatojoties uz iepriekš veikto auditu rezultātiem, pieņēma lēmumus par papildus nodokļu aprēķināšanu un soda naudas uzlikšanu par kopējo summu **30 616** latu apmērā.

Konstatētie pārkāpumi

2011.gadā Biroja Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļa **81** administratīvi sodītās valsts amatpersonas darbībā konstatējusi **88** administratīvos pārkāpumus. No tiem 91% administratīvo pārkāpumu saistīti ar valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu un aizliegumu (tai skaitā noteikto komercdarbības, valsts amatpersonas amata savienošanas, pārstāvības, ienākumu gūšanas ierobežojumu vai tādu ierobežojumu pārkāpšanu, kuri noteikti attiecībā uz rīcību ar valsts vai pašvaldības mantu, kā arī par valsts amatpersonas funkciju veikšanu interešu konflikta situācijā) pārkāpšanu (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa, turpmāk tekstā – LAPK, 166.³⁰ pants). Otrs izplatītākais administratīvais pārkāpums (5%) ir amatu savienošanas ierobežojumu izpildes kārtības neievērošana (LAPK 166.²⁸ pants). Atsevišķos gadījumos tika konstatēts, ka valsts amatpersonas nebija ievērojušas amatpersonām uzlikto pienākumu nekavējoties informēt augstākstāvošu valsts amatpersonu par pašas vai savu radnieku mantisko vai citu personisko ieinteresētību kādas darbības veikšanā, kā arī vienā gadījumā tika konstatēts, ka kādas institūcijas vadītājs nebija veicis likumā noteiktās nepieciešamās darbības, lai viņa pakļautībā strādājošās valsts amatpersonas nenonāktu interešu konflikta situācijā un šādā situācijā īstenotu savas amata pilnvaras (skat. 7.attēlu).

7.attēls Konstatētie administratīvie pārkāpumi 2011.gadā saskaņā ar LAPK

Konstatējot valsts amatpersonu darbībās tādu normatīvo aktu pārkāpumus, kuru izvērtēšana nav Biroja kompetencē, **59** gadījumos (par 134 mazāk nekā iepriekšējā gadā) informācija nosūtīta kompetentām institūcijām (Valsts kontrolei, Ģenerālprokuratūrai, VID, Valsts darba inspekcijai, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai, Finanšu un kapitāla tirgus komisijai, Drošības policijai u.c.) pārbaudes veikšanai un atzinuma sniegšanai Birojam.

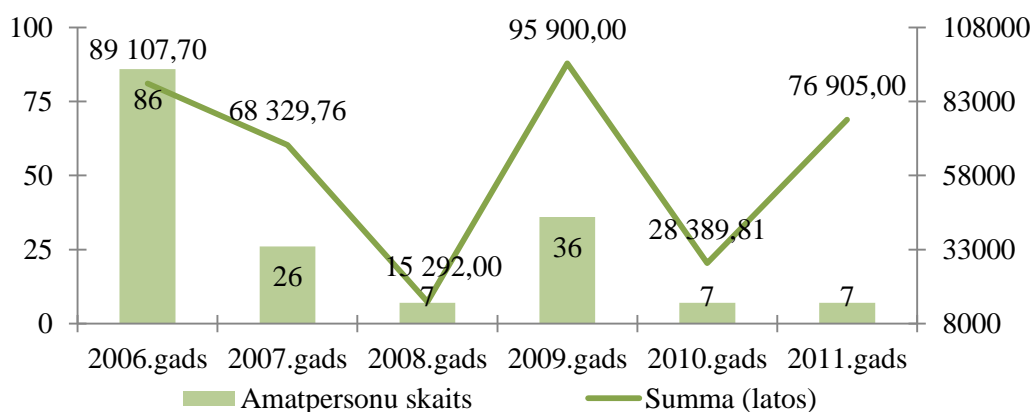
Zaudējumu atlīdzināšana

Saskaņā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 30.pantu valsts amatpersonai ir pienākums atlīdzināt nodarītos zaudējumus. Ienākumi un mantiskie labumi, kas gūti, pārkāpjot šajā likumā noteiktos ierobežojumus, vai proporcionāls to pieaugums ir piekritīgi valstij, presumējot, ka, pārkāpjot valsts noteiktos ierobežojumus un prettiesiski gūstot ienākumus vai mantiskos labumus, valsts amatpersona ir nodarījusi tādu kaitējumu valsts pārvaldības kārtībai, kas ir novērtējams mantiskā izteiksmē un ir proporcionāls aizliegtā veidā gūtu ienākumu, mantisko labumu un īpašuma vai mantas pieauguma vērtībai.

2011.gadā Birojs **7** valsts amatpersonām lūdza labprātīgi atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus par kopējo summu **76 905** lati (skat. 8.attēlu). Tas skaidrojams ar to, ka Birojs lūdza **4** amatpersonām atmaksāt valstij gūtos ienākumus – **18 000** latus katrai, kas tika gūti, realizējot amata pilnvaras interešu konflikta situācijā un pārkāpjot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu, proti, par piedalīšanos Rīgas Brīvostas pārvaldes valdes sēdē jautājuma izskatīšanā attiecībā uz sevi un par lēmuma pieņemšanu savās personiskajās un mantiskajās interesēs. Valsts amatpersonas 2004.gadā par šī aizlieguma neievērošanu tika sauktas pie administratīvās atbildības savukārt lēmumi par pretlikumīgi gūto ienākumu atmaksu pieņemti, kad atskaites periodā stājās spēkā administratīvās tiesas spriedumi minētajās lietās.

Pārskata periodā **5** valsts amatpersonas Biroja priekšnieka lēmumu labprātīgi izpildījušas, valsts budžeta ieņēmumu kontā pārskaitot **1 447** latus.

8.attēls Valstij radīto zaudējumu atlīdzināšana (2006. – 2011.gads)

Savas darbības laikā Birojs sagatavojis lēmumus ar lūgumu atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus kopumā **350 644** latu apmērā. Līdz pārskata gada beigām no tiem valsts budžetā bija pārskaitīts **91 561** lats.

Noteikumi par valstij nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu nav piemērojami gadījumos, ja amatu savienošana ir pieļaujama, saņemot augstākstāvošas amatpersonas (institūcijas) rakstveida atļauju, bet valsts amatpersona rakstveida atļauju nav lūgusi un šāda amatu savienošana nav radījusi interešu konfliktu. Valsts amatpersonu pilnībā vai daļēji atbrīvo no to ienākumu un mantisko

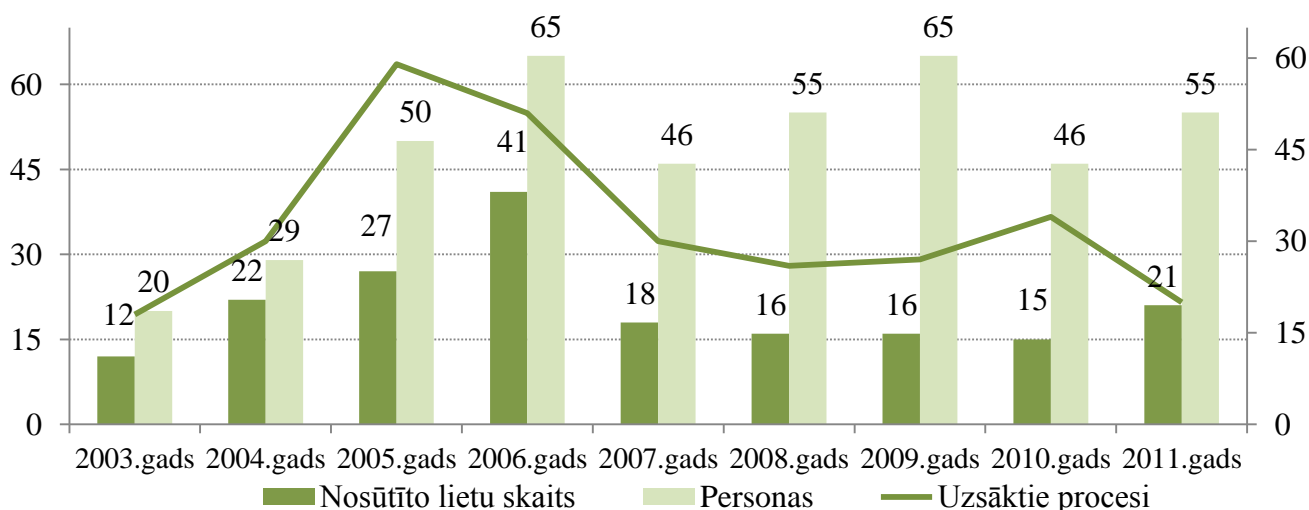
labumu atmaksas, kuri gūti, pārkāpjot likumā noteiktos ierobežojumus, ja pienākums atmaksāt ienākumus un mantiskos labumus nav samērīgs ar administratīvā pārkāpuma rezultātā radīto kaitējumu valsts pārvaldes kārtībai. 2011.gadā tika sagatavoti **27** lēmumi par atbrīvošanu no pienākuma atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus.

2.6. Korupcijas apkarošana

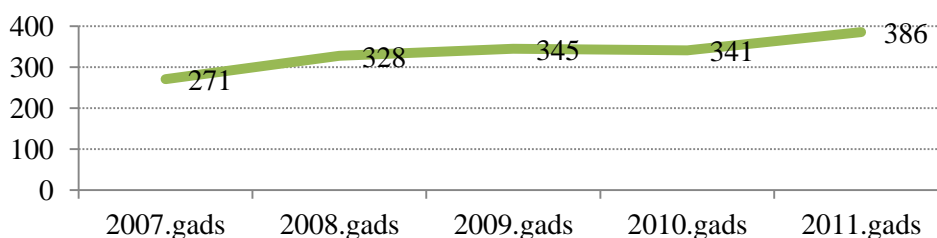
Pārskata gadā prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīts **21** kriminālprocess pret **55** personām (skat. 9.attēlu). Kriminālietu, kuras nodotas prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai, vidējais izmeklēšanas ilgums Birojā bija **386** dienas (skat. 10.attēlu), kas ir par 45 dienām vairāk nekā iepriekšējā gadā, apliecinot lietu komplikētību, kas ir arī sarežģīti kvalificējamas, līdz ar to – ilgāk izmeklējamās, lai pierādītu aizdomās turēto personu vainu. 2011.gadā kopumā uzsākti **20** kriminālprocesi, no citām iestādēm saņemti viena kriminālprocesa materiāli. Pieņemti **8** lēmumi par kriminālprocesu izbeigšanu un resorisko pārbaužu ietvaros – **45** lēmumi par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

Izmeklēšanas nodaļas izmeklētāju lietvedībā uz 2011.gada 3.janvāri atradās **48** krimināllietas, bet 2012.gada 2.janvārī – **36** krimināllietas.

9.attēls Kriminālvajāšanai nosūtīto lietu skaits pret personām; uzsāktie kriminālprocesi (2003. – 2011.gads)

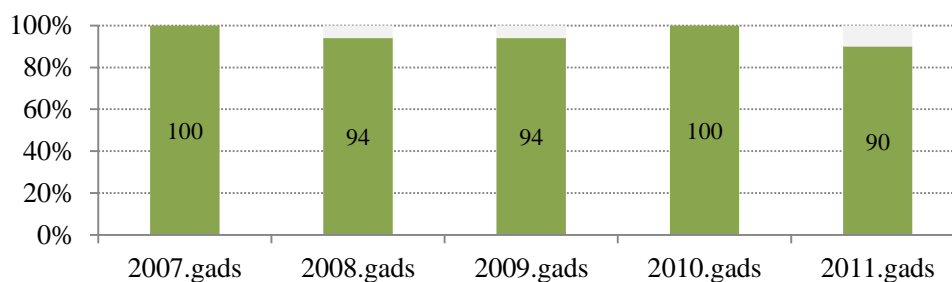

10.attēls Vidējais krimināllietas izskatīšanas ilgums līdz nosūtīšanai vajāšanas uzsākšanai

Biroja izmeklēto krimināllietu īpatsvars, kas nav izbeigtas prokuratūrā, joprojām saglabājas augsts – no 2011.gadā kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītajām krimināllietām divas tika izbeigtas prokuratūrā (skat. 11.attēlu), kas apliecina izmeklēšanas darba kvalitāti – izmeklēšanas laikā savāktie pierādījumi norāda uz personas vainu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā un ir pietiekami kriminālvajāšanas uzsākšanai.

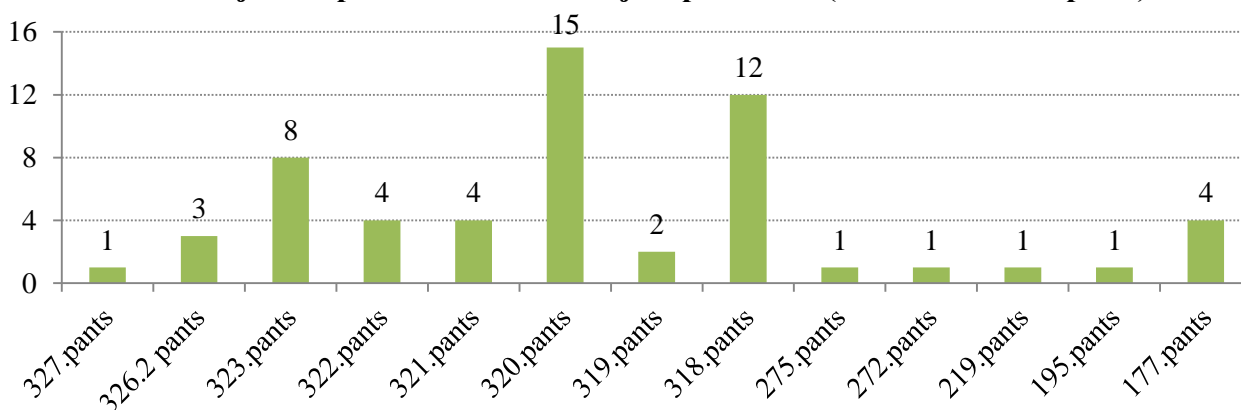
11.attēls Kriminālvajāšanai nosūtīto lietu īpatsvars, kas nav izbeigtas prokuratūras iestādēs

2011.gadā Biroja izmeklētie noziedzīgie nodarījumi bieži bija saistīti ar iespējami prettiesiskām darbībām publisko iepirkumu procedūrās, atklātas vairākas iespējami prettiesiskas darbības ar publiskajiem līdzekļiem, kas ietver krāpšanu un dažādu fiktīvu darījumu veikšanu, un kukuļošanas noziegumus, t.sk., augsta līmeņa amatpersonas kukuļdošanu lielā apmērā citai amatpersonai, lai tā pienācīgi neveiktu amata pienākumus kontrabandas apkarošanā, nodokļu nomaksas kontrolē un nekonstatētu pārkāpumus attiecībā pret konkrētām personām. Vairāki noziedzīgie nodarījumi tika izdarīti ilgstoši un sistemātiski.

Īstenojot vienu no Biroja prioritātēm šī brīža ekonomiskās situācijas kontekstā – atklāt noziedzīgus nodarījumus valsts institūciju dienestā, vērstoties pret kontrabandu atbalstošo valsts amatpersonu noziedzību, 2011.gadā citām tiesībsargājošām iestādēm tika nodoti operatīvās darbības rezultātā iegūtie materiāli, uz kuru pamata ierosināti kriminālprocesi par kontrabandu, alkoholisko dzērienu nelikumīgu uzglabāšanu, pārvietošanu un realizāciju, par izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. No tiem nozīmīgs Biroja amatpersonu darbs tika ieguldīts kriminālprocesos, kuru ietvaros sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu, Valsts policijas Organizētās noziedzības un apkarošanas pārvaldi un Valsts robežsardzi muitas kontroles punktos tika aizturēti vairāki plaši pazīstami noziedzīgu grupējumu pārstāvji un viena valsts amatpersona par kontrabandu organizētā grupā.

12.attēls Noziedzīgie nodarījumi, par kuru izdarīšanu Birojs 2011.gadā rosinājis prokuratūru uzsākt kriminālvajāšanu pret aizdomās turētajām personām (Krimināllikuma panti)^{1*}

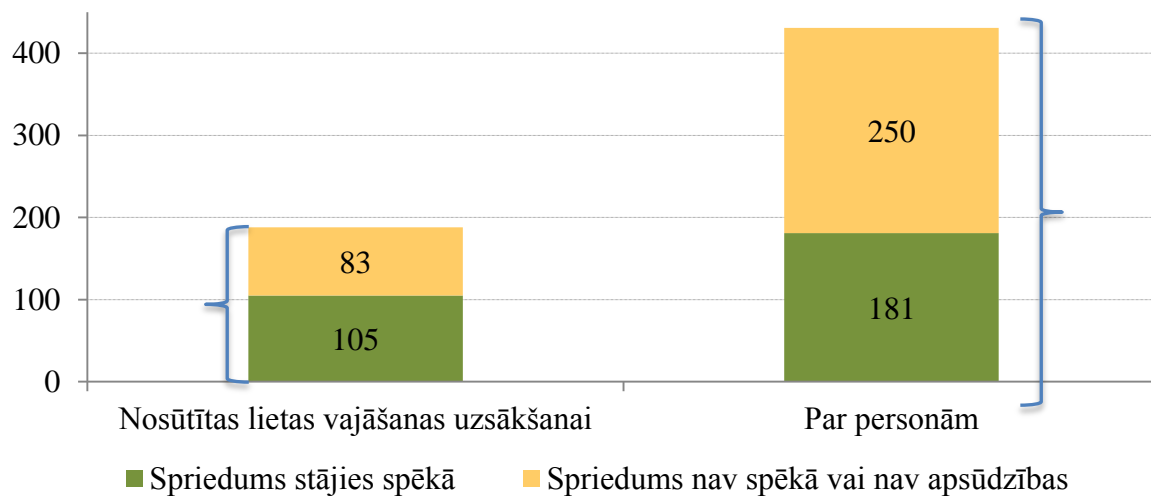

* Jāņem vērā, ka vairākām personām apsūdzības lūgts celt arī saskaņā ar Krimināllikuma 20.pantu par līdzdalību

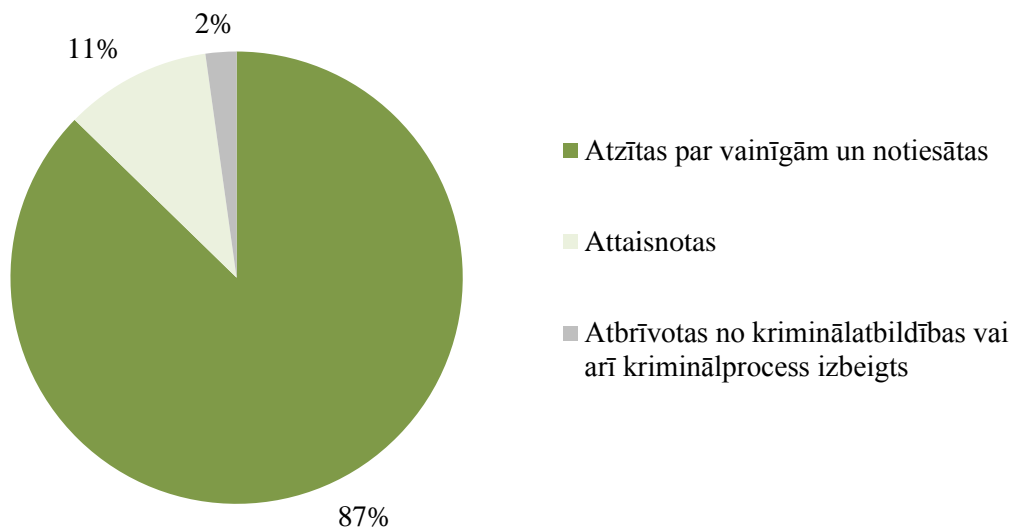
Savas darbības laikā Birojs nosūtījis prokuratūras iestādēm kriminālvajāšanas uzsākšanai **188** krimināllietas kopumā pret **431** personu (skat. 13.attēlu). Kopumā stājušies spēkā tiesas spriedumi **105** Biroja izmeklētajās krimināllietās pret **181** personu. 87% gadījumu personas ir atzītas par vainīgām un notiesātas, 11% – attaisnotas (skat. 14.attēlu).

¹ 327.pants „Dienesta viltojums”, 326.² pants „Prettiesiska labumu pieprasīšana un pieņemšana”, 323.pants

13.attēls Kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītās lietas pret personām (līdz 2011.gada 31.decembrim)

14.attēls Spēkā stājušies tiesas spriedumi par personām (līdz 2011.gada 31.decembrim)

2.7. Politisko partiju finansēšanas kontrole

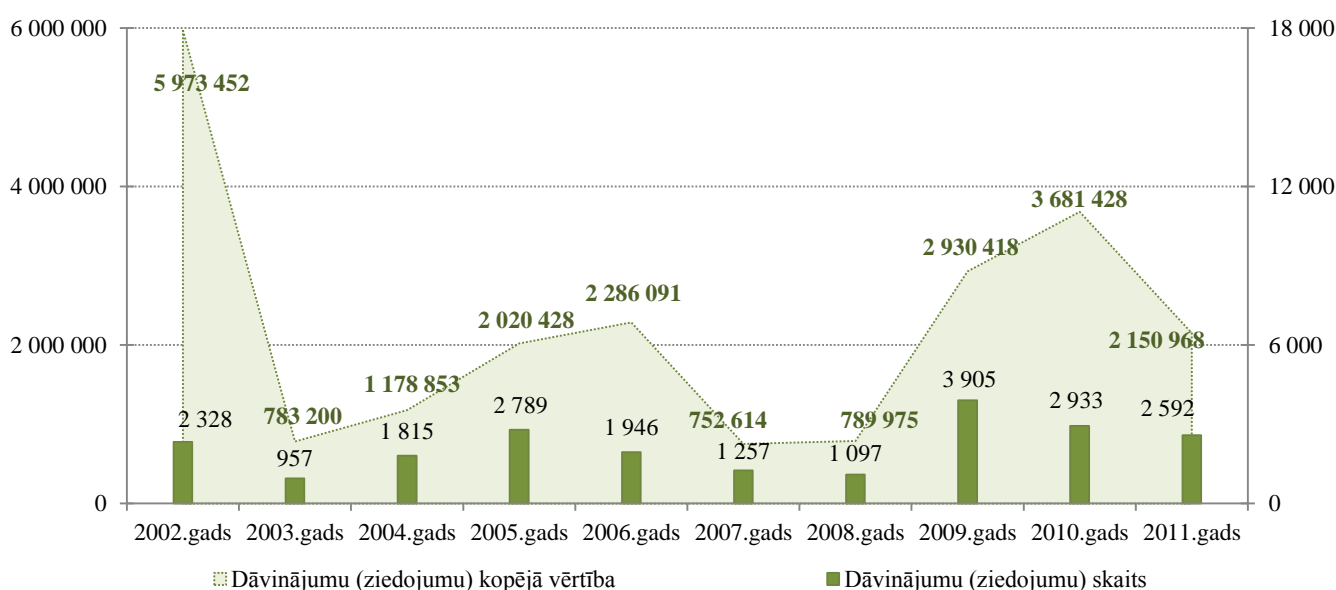
Lai nodrošinātu politisko partiju finansiālās darbības atklātumu, likumību un atbilstību parlamentārās demokrātijas sistēmai, Birojs kontrolē politisko partiju finansēšanas noteikumu izpildi. Veicot likumā noteiktās funkcijas politisko partiju finansēšanas jomā, Birojs pārbauda politisko partiju iesniegtos gada pārskatus un saņemto ziedojumu patiesumu un likumību. Pirms vēlēšanām Birojs kontrolē priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumu izpildi un pēc tām veic politisko organizāciju iesniegto vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju pārbaudi. 2011.gadā uzreiz pēc 2010.gada vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju pārbaudi pabeigšanas, Birojam atsākās intensīvs darbs priekšvēlēšanu aģitācijas uzraudzībā un kontrolē pirms ārkārtas Saeimas vēlēšanām.

Priekšvēlēšanu aģitācijas periodā 2011.gadā, kas ilga 56 dienas, tika publicēta un pārbaudīta informācija par politisko partiju un to apvienību **1 739** saņemtajiem dāvinājumiem (ziedojumiem) par kopējo summu **1 548 931** lata apmērā. Salīdzinoši priekšvēlēšanu aģitācijas periodā 2010.gadā, kas ilga 120 dienas, tika saņemts **2 061** dāvinājums (ziedojums) par kopējo summu **2 802 534** latu. Priekšvēlēšanu perioda garumā Birojs pārbaudīja raidorganizāciju, preses izdevumu, partiju un to apvienību, deputātu kandidātu un ar politiskajām organizācijām un to apvienībām nesaistīto personu iesniegtos **846** paziņojumus par noslēgtajiem līgumiem par priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošanu un priekšvēlēšanu izdevumu izmantošanu. Par iespējamiem priekšvēlēšanu aģitācijas un partiju finansēšanas normatīvo aktu pārkāpumiem Birojs veica **93** sūdzību un iesniegumu pārbaudes.

Priekšvēlēšanu izdevumu apmēra pārsniegums politiskajām partijām **pirms vēlēšanām** netika konstatēts, līdz ar to līdz vēlēšanām Birojam nebija nepieciešams izmatot likumā noteiktās pilnvaras apturēt priekšvēlēšanu aģitāciju. Tomēr Birojs konstatēja, ka ar politiskajām partijām un to apvienībām nesaistīta persona ir veikusi priekšvēlēšanu aģitāciju par summu, kas pārsniedz likumā noteikto izdevumu apmēru – **3 000** latu par reklāmas izvietošanu. Saskaņā ar likumā noteikto Birojs pieņēma lēmumu aizliegt SIA „Freedomlab” veikt turpmāko priekšvēlēšanu aģitāciju par maksu.

Arī 2011.gadā politiskajām partijām veikto ziedojumu un dāvinājumu skaits turpināja samazināties – no 2 933 līdz 2 592 (skat. 15.attēlu), tomēr salīdzinot ar 2010.gadu, jāsecina, ka ziedojumi partijām veikti gandrīz tādā pašā apmērā, bet par mazākām summām.

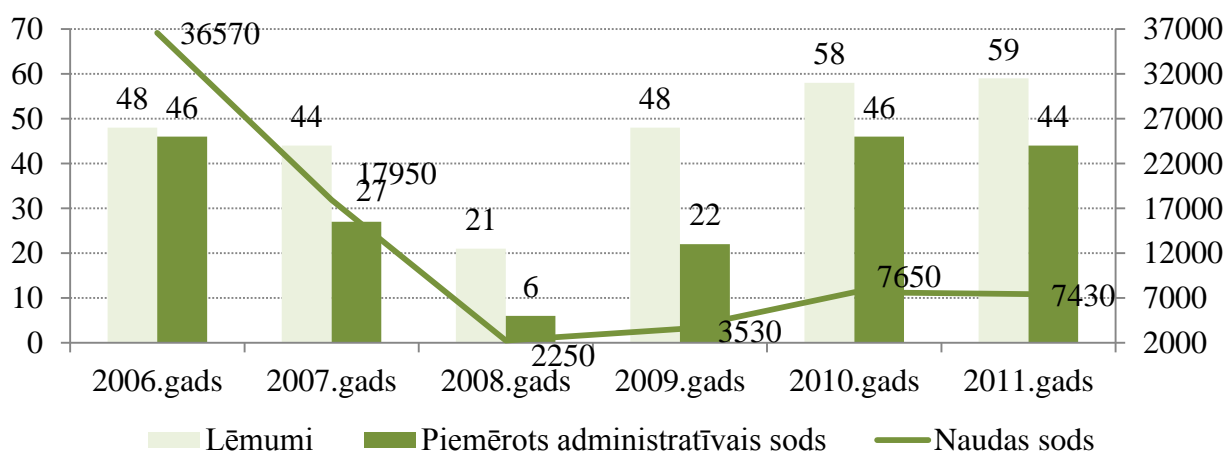
15.attēls. Politiskajām partijām nodotie ziedojumi (latos)

2011.gadā kopumā Birojā saņemti **533** ziņojumi par politisko partiju saņemtajiem dāvinājumiem (ziedojumiem), kas ir par **148** ziņojumiem mazāk nekā 2010.gadā. Pārskata gadā Birojs pārbaudījis **567** iesniegtos ziņojumus. Kopumā 2011.gadā Birojs veica **130** politisko partiju iesniegto gada pārskatu, vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju un biedru naudu maksāšanas sarakstu un ar tiem saistītās grāmatvedības uzskaites pārbaudes. Vienlaikus likuma „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām” izpildes nodrošināšanā priekšvēlēšanu aģitācijas periodā pirms 11.Saeimas vēlēšanām tika apkopota informācija par **846** iesniegtajiem paziņojumiem par preses izdevumu, raidorganizāciju, politisko partiju, to deputātu kandidātu un ar politiskajām partijām nesaistīto personu noslēgtajiem līgumiem par priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietojumu, kā arī veiktajiem labdarības un sponsorēšanas pasākumiem.

Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma normu pārkāpumiem pārskata gadā kopumā politiskajām partijām sastādīti **59** administratīvā pārkāpuma protokoli un pieņemti **44** lēmumi par administratīvā soda piemērošanu, uzliktot naudas sodus kopumā **7 430** latu apmērā (skat. 16.attēlu). Vēl **15** gadījumos administratīvā pārkāpuma lietas tika izbeigtas maznozīmīguma dēļ, partijām izsakot mutvārdu aizrādījumu.

16.attēls Pieņemtie lēmumi administratīvo pārkāpumu lietās un politiskajām partijām piemērotais administratīvais sods (latos) (2006. – 2011.gads)

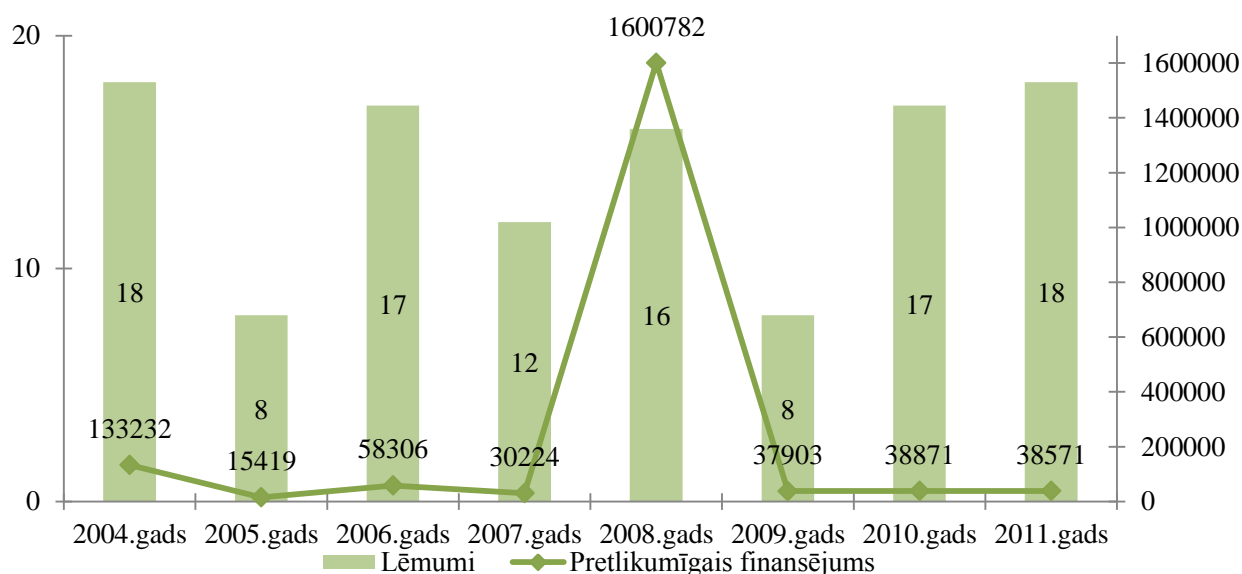
Par paziņojumu par plānoto priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietojumu iesniegšanas kārtības neievērošanu un par priekšvēlēšanu aģitācijas izcenojumu nesniegšanu attiecībā uz plašsaziņas līdzekļiem tika pieņemti **11** lēmumi par administratīvā soda piemērošanu kopumā **715** latu apmērā.

2011.gada otrajā pusgadā Biroja priekšnieks izskatīja **2** sūdzības par lēmumiem administratīvā pārkāpuma lietās, abos gadījumos lēmumus atstājot spēkā. Biroja priekšnieka neatcelto lēmumu īpatsvars par 2011.gadu kopā ir 100%.

Saskaņā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumu Birojs 2011.gadā pieņēmis **18** lēmumus par pretlikumīgu finanšu līdzekļu atmaksu, uzdodot politiskajām partijām atmaksāt kopumā **38 571** latu (skat. 17.attēlu), no tiem **23 067,34** latus – valsts budžetā, **15 503,57** latus – ziedotājiem vai politiskās partijas biedriem. Pārskata gadā politiskās partijas ir atmaksājušas ziedotājiem un valsts budžetā pretlikumīgi saņemto finansējumu **42 315,72** latu apmērā, tai skaitā labprātīgi – **501,40** latus.

2010.gadā, pamatojoties uz Biroja pieņemtajiem lēmumiem par administratīvo sodu piemērošanu, tiesu izpildītājiem naudas soda piedziņai tika nosūtīti **17** lēmumi.

17.attēls Pieņemtie lēmumi par pretlikumīgi saņemtā finansējuma atmaksu (latos) (2004. – 2011.gads)

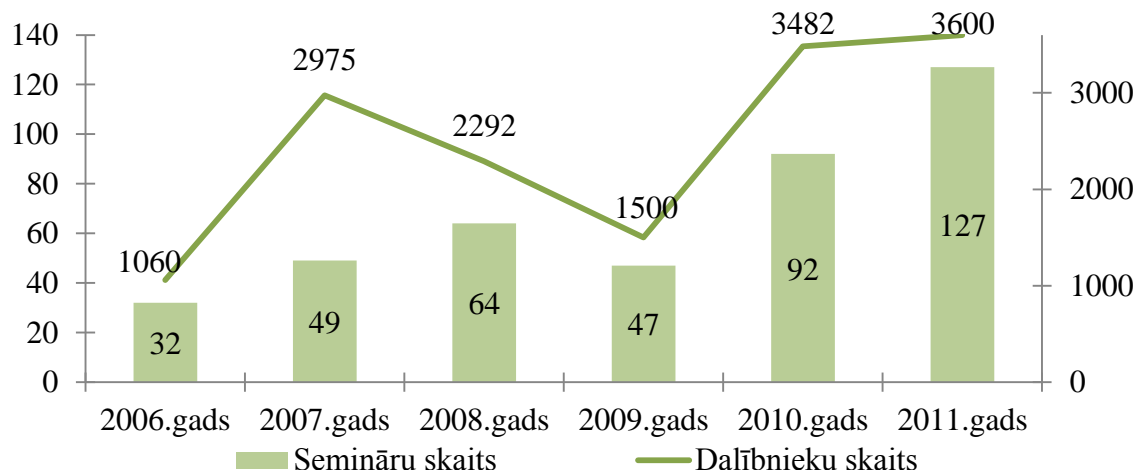

Plašāku informāciju par Biroja atklātajiem pārkāpumiem politisko partiju finansēšanā un veiktajiem pasākumiem to novēršanai var iepazīties Biroja mājaslapā – www.knab.gov.lv.

2.8. Sabiedrības izglītošana

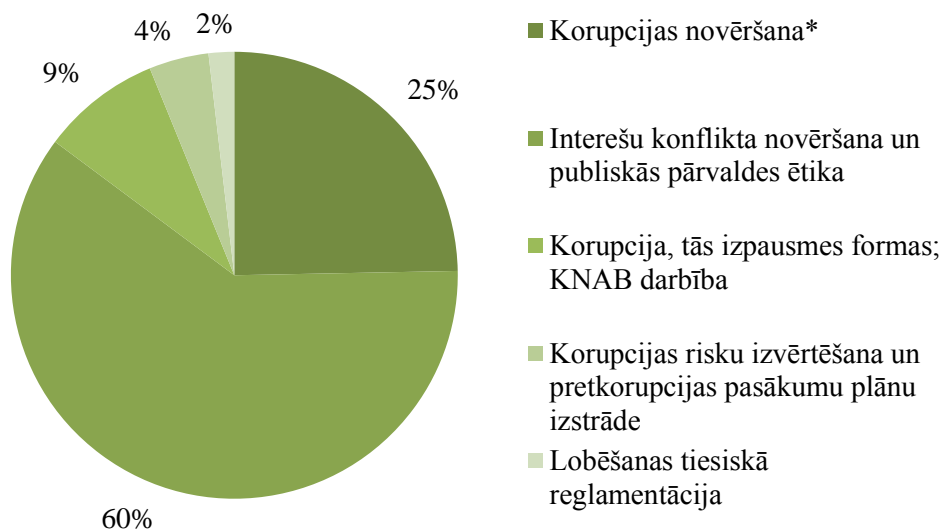
Pārskata gadā Biroja Korupcijas novēršanas nodaļa sadarbībā ar Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļu, atsevišķos gadījumos iesaistot Izmeklēšanas nodaļas un Politisko organizāciju finansēšanas kontroles nodaļas amatpersonas, ir organizējuši **127** izglītojošus pasākumus, kas ir par **35** vairāk nekā iepriekšējā gadā, kopumā aptverot **3 600** personu plašu auditoriju (skat. 18.attēlu).

18.attēls Īstenotie izglītošanas pasākumi un dalībnieku skaits (2006. – 2011.gads)

Pārskata periodā visvairāk semināru notikuši, skaidrojot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normu prasības un nostiprinot izpratni par valsts amatpersonu profesionālo ētiku, kā arī iestādēs īstenojamajiem iekšējās kontroles un pretkorupcijas pasākumiem. Viena ceturtdaļa no visiem īstenotajiem semināriem ir bijuši Valsts administrācijas skolas piedāvātie pilnas dienas lekciju kursi „Korupcijas novēršana*” (skat. 19.attēlu), kuru ietvaros tiek sniegts visaptverošs ieskaits pretkorupcijas jautājumos.

19.attēls Biroja īstenoto izglītošanas pasākumu sadalījums pēc tēmām 2011.gadā

2011.gada jūnijā Biroja darbinieki, Saeimas, VID, Valsts policijas, Nacionālo bruņoto spēku, Pārtikas un veterinārā dienesta, Rīgas domes pārstāvji, kā arī Lietuvas un Igaunijas partnerdienestu pārstāvji piedalījās sadarbībā ar ASV Valdības ētikas biroju (*Government Ethics Office, OGE*) organizētā seminārā, kura ietvaros OGE padomnieks juridiskajos jautājumos Ričards Tomass (*Richard Thomas*) iepazīstināja ar ASV Valdības ētikas biroja darbību, valsts amatpersonu interešu konflikta novēršanas pasākumiem, ienākumu deklarēšanas sistēmu un dāvanu saņemšanas ierobežojumiem, kā arī ierēdņiem atļauto amatu savienošanas kārtību ASV.

Sadarbībā ar Lielbritānijas vēstniecību 2011.gada septembrī Birojs rīkoja ekspertu diskusiju par Lielbritānijas Kukuļošanas apkaršanas likumu (*Bribery Act 2010*) un tā nozīmi starptautiskās kukuļošanas mazināšanā. Pasākumu vadīja Lielbritānijas Tieslietu ministrijas padomnieks krimināltiesību jautājumos Roderiks Makaulijs (*Roderick Macauley*), kurš četrus gadus piedalījies minētā likuma izstrādē un patlaban ir atbildīgs par tā ieviešanu. Lielbritānijas Kukuļošanas apkaršanas likums stājās spēkā 2011.gada 1.jūlijā un tiek uzskatīts par vienu no stingrākajiem pretkorupcijas likumiem pasaulē, jo tas ļauj vērsties pret jebkuru Lielbritānijā vai Skotijā reģistrētu uzņēmumu, uzņēmuma pārstāvniecību vai tā pārstāvi neatkarīgi no nozieguma izdarīšanas vietas, pat par nespēju novērst kukuļošanas mēģinājumu, paredzot bargas soda sankcijas.

2011.gada nogalē sadarbībā ar Amerikas Savienoto Valstu vēstniecību un Amerikas Tirdzniecības palātu Latvijā tika organizēts Starptautiskajai pretkorupcijas dienai veltīts pasākums, kura ietvaros tika apbalvoti pretkorupcijas videoklipu konkursa uzvarētāji. Konkurss tika organizēts ar mērķi veicināt jauniešu izpratni par korupcijas radītajām sekām un aicināt aktīvi iesaistīties tās izskaušanā. Konkursa 10 labāko finālistu darbus var apskatīt Biroja [YouTube kontā](#).

3. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

3.1. Informācija plašsaziņas līdzekļiem

Informējot sabiedrību par Biroja darbības rezultātiem, pārskata gadā ir izplatīti **53** paziņojumi plašsaziņas līdzekļiem, kā arī kalendārā publicēta informācija par **19** notikumiem, organizētas **2** preses konferences.

Faktu izklāstā, skaidrojumu un viedokļu formā pārskata gadā ir sniegtas vairāk nekā **1 100** atbildes uz plašsaziņas līdzekļu pārstāvju jautājumiem. Biroja mājas lapā sniegtas **94** atbildes uz uzdotajiem jautājumiem. Visbiežāk lūgts skaidrot likuma „Par interešu konflikta novēršanu

valsts amatpersonu darbībā” piemērošanu, jo īpaši amatu savienošanas ierobežojumu izpildes kārtību.

Nodrošinot mūsdienīgu komunikāciju, kopš 2011.gada augusta Biroja aktivitātēm var sekot līdz mikroblogu vietnē *Twitter*. Biroja īso vēstījumu profils ([@KNABinforme](#)) papildina mājaslapu un galvenokārt kalpo kā papildu informēšanas un izglītošanas instruments, izmantojot sociālo mediju priekšrocību aptvert plašu sabiedrību, tādejādi arī veicinot mērķauditoriju izglītošanu.

3.2. Sabiedrības līdzdalība un Sabiedriskās konsultatīvās padomes darbs

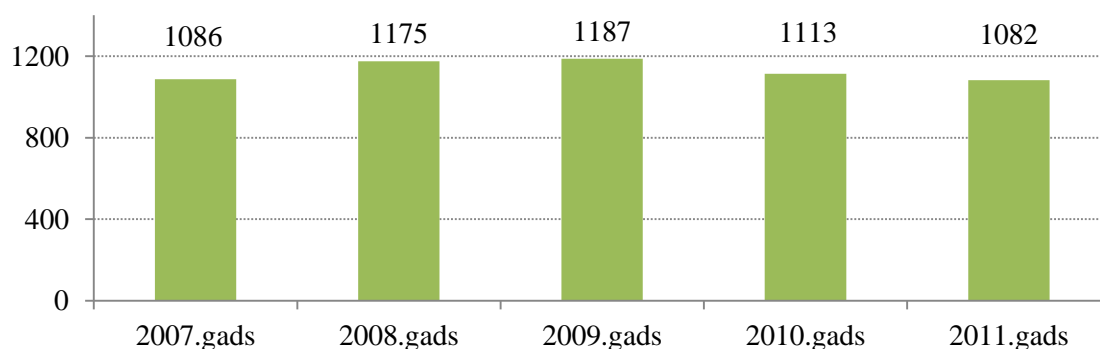
Lai nodrošinātu sabiedrības pārstāvju līdzdalību korupcijas novēršanas politikas veidošanā, īstenošanā un sabiedrības izglītošanā, Birojam ir izveidota Sabiedriskā konsultatīvā padome (turpmāk tekstā – Padome), kuras uzdevums ir veicināt iestādes saikni ar sabiedrību, sniedzot rekomendācijas Birojam par aktuāliem jautājumiem.

2011.gadā tika organizētas divas Padomes sēdes. Vienā no tām tika apspriests Biroja sagatavotais koncepcijas projekts korupcijas risku mazināšanai valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās un diskutēts par efektīvākajiem veidiem, kā nodrošināt korupcijas mazināšanos publiskajā pārvaldē. 2011.gada decembrī notikušajā Padomes sēdē sabiedrisko organizāciju pārstāvji iepazinās ar novembrī amatā ieceltā Biroja priekšnieka vīziju un turpmākajām Biroja darbības prioritātēm korupcijas novēršanā un apkarošanā, kopīgi apsprieda priekšlikumus nākamajai Biroja darbības stratēģijai.

3.3. Sarakste ar fiziskām un juridiskām personām

2011.gadā Birojs saņēmis **1 082** privātpersonu iesniegumus, no tiem **933** fizisku un **149** juridisku personu iesniegumus (skat. 20.attēlu). Savukārt Biroja Ziņojuma centrā pārskata gadā ir pieņemti **162** apmeklētāji un **1 194** reizes ir saņemta informācija pa uzticības tālruni **8000 20 70**. Šie rādītāji pēdējos gados kļuvuši stabili un tajos nav vērojamas būtiskas izmaiņas. Kopumā Biroja lietvedībā 2011.gadā ir saņemti un reģistrēti **7 832** dokumenti, kas ir par 1293 mazāk nekā iepriekšējā gadā, bet valsts un pašvaldību iestādēm, fiziskām un juridiskām personām nosūtīti **11 107** dokumenti.

20.attēls Birojā saņemtie iesniegumi (2007. – 2011.gads)

4. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Starptautiskās sadarbības mērķis ir stiprināt Biroja spēju efektīvi novērst un apkarot korupciju un koordinēt Latvijas starptautisko saistību izpildi pretkorupcijas jomā. Šim mērķim Birojs aktīvi piedalās starptautisko organizāciju darbā, organizē darbinieku profesionālo spēju pilnveidošanu ārvalstīs, apgūst citu valstu labo praksi un stiprina sakarus ar atbildīgajām iestādēm ārvalstīs. Pārskata gadā Biroja pārstāvji nodrošinājuši kopumā dalību **79** starpvalstu darba grupās, sanāksmēs un semināros. 2011.gadā Birojā viesojās Albānijas, Gruzijas, Ukrainas, Irānas, Kolumbijas, Zviedrijas un Moldovas pārstāvji ar mērķi iepazīties ar Biroja darbību un rezultātiem.

2011.gadā Birojs sagatavoja **2** nacionālās pozīcijas saistībā ar Eiropas Komisijas 5.jūnijā pieņemto pretkorupcijas politikas dokumentu kopumu.

Veicot Eiropas Padomes līguma „Par Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) nodibināšanu” saistību izpildes koordināciju Latvijā, Birojs nodrošināja pārstāvju dalību **5** GRECO plenārsēdēs.

Pārskata gadā Birojs sadarbībā ar Ārlietu, Finanšu un Ekonomikas ministriju, kā arī Ģenerālprokuratūru aizpildīja un iesniedza Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Pretkorupcijas sekretariātam Latvijas pretkorupcijas novērtējuma anketu, kas kalpos par pamatu Latvijas kandidatūras izvērtēšanai dalībai OECD Pretkorupcijas darba grupā.

2011.gada oktobrī Birojs rīkoja ārvalstu padomnieku grupas (Foreign Advisory Panel) sanākumi, lai ārvalstu vēstniecību un starptautisko organizāciju pārstāvjiem sniegtu pārskatu par Biroja darbību korupcijas novēršanā un apkarošanā 2011.gadā. Sanāksmes laikā Biroja pārstāvji informēja vēstniecības un starptautisko organizāciju pārstāvniecības par atklātajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, būtiskākajiem 2011.gada darba rezultātiem un aktualitātēm, kā arī aicināja OECD dalībvalstis atbalstīt Latvijas iestāšanos OECD Pretkorupcijas darba grupā (*Working Group on Bribery in International Business Transactions*) un pievienošanās OECD Konvencijai par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos (*Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions*).

Ar plašāku informāciju par Biroja pārstāvju dalību starptautiskos semināros un konferencēs var iepazīties Biroja mājaslapā – <http://www.knab.gov.lv>.

5. DARBĪBAS UN VADĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMAS

Nodrošinot efektīvu un mērķtiecīgu institūcijas darbību, Birojā ir izveidota un tiek uzturēta iekšējās kontroles sistēma. Šīs sistēmas darbības novērtēšanai un pilnveidošanai ir ieviests iekšējais audits, kura darbības pamatprincipi noteikti Iekšējā audita likumā. Saskaņā ar šo likumu un Ministru prezidenta rīkojumu par iekšējā audita sistēmu Ministru prezidentam tieši padotajās institūcijās Biroja iekšējais auditors nodrošina iestādes audita veikšanu, regulāri pārbaudot iekšējās kontroles sistēmas darbību un sniedzot Biroja priekšniekam un Ministru prezidentam tās novērtējumu.

Lai novērtētu un uzlabotu iestādes iekšējās kontroles sistēmas darbību, Biroja iekšējais auditors 2011.gadā veicis iekšējās kontroles efektivitātes novērtējumu trīs Biroja sistēmās, tai skaitā Pamatdarbības, Darbības nodrošināšanas, Iekšējās un ārējās komunikācijas īstenošanas sistēmās. Pārbaudēs konstatēto nepilnību novēršanai un iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanai apstiprināti 34 auditora ieteikumi, no tiem 2 augstas, 6 vidējas un 4 zemas prioritātes ieteikumi.

Lai Birojā nodrošinātu korupcijas risku vadību un mazinātu koruptīvu situāciju rašanās iespējas, pārskata gadā tika īstenoti 2009.gadā apstiprinātā Korupcijas risku novērtējuma un pretkorupcijas pasākumu plānā noteiktie uzdevumi. Izvērtējot pretkorupcijas pasākumu efektivitāti, 2011.gadā tika veikta minētā plāna aktualizācija. Lai novērstu nevienlīdzīgu attieksmi lēmumu pieņemšanā uz Biroja darbiniekiem izveidota komisija par virsstundu apmaksas kārtību, kura izvērtē argumentētos pamatojumus virsstundu darbam. Lai novērstu nekontrolētu apmeklētāju

plūsmu, vienpersoniska kontakta risku ar pārbaudāmajām personām, ieviesta apmeklētāju reģistrācija un izstrādāta drošības režīma kārtība, kurā ieviests uzskaites un kontroles mehānisms personām, kuras apmeklē pārrunu telpas.

6. BUDŽETS UN TĀ IZLIETOJUMS 2011.GADĀ

Likumā „Par valsts budžetu 2011.gadam” Birojam tika apstiprināts finansējums **2 467 598** latu apmērā (skat. 1.tabulu), tai skaitā budžeta programmai „Operatīvās darbības pasākumu nodrošināšana”. No piešķirtā finanšu apjoma tika izlietoti **2 427 659** lati. Neizlietoto līdzekļu atlikums bija **39 939** latu, no tiem **34 593** lati no speciālajiem līdzekļiem operatīvās darbības pasākumu nodrošināšanai, kas gada beigās jāpārskaita valsts budžetā.

1.tabula Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2011.gadā (latos)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā uz 31.12.11.	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	2 445 598	2 467 598	2 467 598
1.1.	dotācijas	2 445 598	2 467 598	2 467 598
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	2 181 843	2 467 598	2 427 659
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	2 022 066	2 391 440	2 353 013
2.1.1.	kārtējie izdevumi	2 016 914	2 327 707	2 290 676
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	39 399	39 398
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	5 152	6 300	4 905
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	18 034	18 034
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	159 777	76 158	74 646

Lai nodrošinātu 2005.gada 29.novembra noslēgtā līguma Nr.3-35/69 *Phare* projekta „Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja institucionālās un profesionālās kapacitātes celšana” ceturtās kārtas nepabeigto darbu izstrādi, tika izveidota darba grupa šo darbu izpildei līdz 2011.gada 22.decembrim. Ar Ministru kabineta 2011.gada 14.jūnija lēmumu tika apstiprināts rīkojuma projekts „Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”” par finanšu līdzekļu **24 926** latu apmērā piešķiršanu (no tiem Birojam – 21 558 latus un Iekšlietu ministrijai (Iekšlietu ministrijas Informācijas centram) – 3 368 latus) projekta pabeigšanai un iepriekšminētā līguma darbu izpildei noteiktajā termiņā.

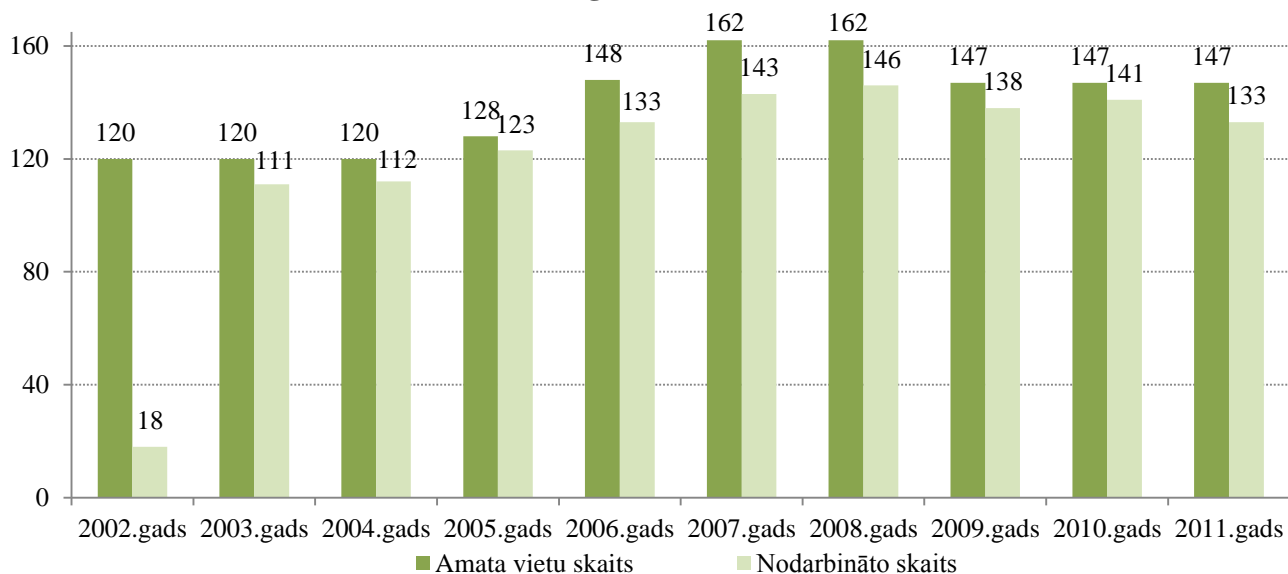
2011.gada 15.decembrī Ministru kabinets apstiprināja arī **61 235** latu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”, lai izpildītu kriminālprocesos pieņemtos tiesas nolēmumus par rīcību ar izņemtajiem un arestētajiem finanšu līdzekļiem, tādējādi

līdz pārskata gada beigām Birojs bija nokārtojis visas finanšu saistības, kas pirms tam bija radušās toreizējā Biroja priekšnieka nesaimnieciskas rīcības rezultātā.

7. PERSONĀLS

Pārskata gada sākumā Birojā strādāja **141** darbinieks, gada beigās – **133** darbinieki. Kopumā Birojā 2011.gadā bija **147** amata vietas (skat. 21.attēlu). Faktiskais vidējais darbinieku skaits 2011.gadā bija **137** darbinieki.

21.attēls Amata vietu dinamika (2002. – 2011.gads)

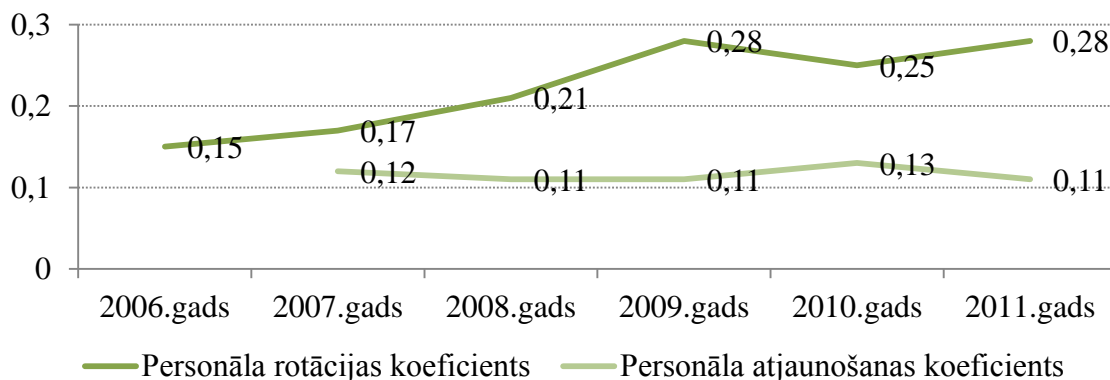
2011.gadā Birojā amatā iecelti **15** darbinieki, no amata atbrīvoti **23** darbinieki. Pārskata perioda beigās Birojā bija **17** vakantas amata vietas (skat. 2.tabulu).

2.tabula Amata vietu sadalījums 2011.gada 31.decembrī

N.p.k.		Amata vietas	Aizpildītās amata vietas	Vakantās amata vietas
1.	Vadība	3	3	0
2.	Korupcijas apkarošanas joma	63	60	3
3.	Korupcijas novēršanas joma	38	31 (3 uz laiku)	7
4.	IT sistēmas, datu apstrāde un analīze	9	8	1
5.	Juristi	8	5	3
6.	Biroja darba nodrošināšanas joma	20	19	1
7.	Starptautiskā sadarbība	2	2	0
8.	Ziņojumu centrs	3	2	1
9.	Iekšējie auditori	1	0	1
	KOPĀ	147	133	17

Biroja personāla rotācijas koeficients² 2011. gadā bija **0,28**, savukārt personāla atjaunošanas koeficients³ **0,11** (skat. 22.attēlu). Birojā 2011.gada beigās strādāja **70** sievietes (53%) un **63** vīrieši (47%). Vidējais Biroja darbinieku vecums – **37** gadi.

22.attēls Personāla mainība (2006. – 2011.gads)

Personāla rotācijas koeficients kopš 2009.gada, kad Birojā tika veikta reorganizācija, saglabājies augsts.

2011.gada beigās Birojā strādāja **125** darbinieki (94%) ar augstāko izglītību un **8** darbinieki (6%) ar vidējo vai vidējo speciālo izglītību. **75** Biroja darbinieki ir ieguvuši profesionālo augstāko izglītību vai bakalaura grādu, **49** maģistra un **1** doktora grādu, bez tam **1** Biroja darbinieks studē doktorantūrā.

Pārskata gadā turpinājās 2010.gadā uzsāktās Biroja reorganizācijas īstenošana. 2010.gada novembrī Ministru prezidents pagarināja Starpinstitūciju komisijas (izveidota ar [Ministru prezidenta 2010.gada 2.jūlija rīkojumu Nr.276](#)) darbu, uzdodot tai līdz 2011.gada 10.janvārim izvērtēt toreizējā Biroja priekšnieka N.Vilniša rīcības atbilstību labas pārvaldes principiem. Pēc iepazīšanās ar komisijas ziņojumu, 2011.gada janvārī Ministru prezidents atcēla N.Vilniša 2010.gada aprīlī sāktu reorganizāciju.

Ar pamatojumu izveidot likuma prasībām atbilstošu struktūru un nodrošināt Birojam deleģēto funkciju un uzdevumu pilnvērtīgu īstenošanu, kā arī atsaucoties uz Starpinstitucionālās komisijas atbalstu un Nacionālās drošības padomes 2010.gada 27.oktobra lēmumu, 2011.gada februārī Biroja priekšnieks N.Vilnītis Ministru prezidentam saskaņošanai iesniedza jaunu Biroja reglamenta projektu. Tas paredzēja, ka Biroja sastāvā ietilptu centrālais aparāts un teritoriālās nodaļas; jaunās struktūras iedalījums paredzēja trīs patstāvīgās struktūrvienības: Korupcijas novēršanas departamentu, Korupcijas apkarošanas departamentu un Administratīvo departamentu. Tomēr minēto projektu ilgstoši neizdevās saskaņot, jo Valsts kancelejas Juridiskais departaments tika konstatējis vairākas juridiskas neprecizitātes.

2011.gada augustā N.Vilniša iniciatīva tika atsaukta un saskaņots reglamenta projekts, ar kuru tika reorganizēta Administratīvā nodaļa un Datu uzglabāšanas un analīzes nodaļa (skat. 23.attēlu). Pārdalot šo nodaļu funkcijas, tika izveidotas divas citas nodaļas – Juridiskā un personālvadības nodaļa un Darbības nodrošinājuma nodaļa, tādējādi nodrošinot optimālāku Biroja darbu, kā arī uzlabojot iekšējās kontroles īstenošanu, ieviešot atbildības dalīšanu šo struktūrvienību funkciju veikšanā.

² pieņemto skaits + atbrīvoto skaits/darbinieku vidējais skaits

³ pieņemto skaits/darbinieku vidējais skaits

23.attēls Biroja struktūra

8. PLĀNOTIE VIDĒJA TERMIŅA UZDEVUMI

Turpmākie Biroja plānotie uzdevumi vidējā termiņā ir īstenot aktivitātes visos četros iestādes darbības virzienos (korupcijas novēršana un sabiedrības izglītošana, valsts amatpersonu interešu konflikta novēršana, politisko organizāciju (partiju) finanšu un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole, korupcijas apkarošana), lai kopumā nodrošinātu visu Biroja deleģēto funkciju un uzdevumu pilnvērtīgu izpildi, it īpaši koruptīvas prakses izskaušanu personu darbībā piecās prioritārajās jomās:

- institūcijās, kas rīkojas ar mantu un liela apjoma finanšu līdzekļiem, it īpaši:
 - valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībās;
 - lielākajās pašvaldībās;
 - ostās;
- veselības aprūpes nozarē;
- tiesu varas, tiesību aizsardzības institūcijās;
- ar likuma izpildes uzraudzību un sodīšanu saistītās institūcijās, tai skaitā ar nodokļu un nodevu iekasēšanu un kontrabandas apkarošanu atbildīgās institūcijās;
- politisko partiju un politisko amatpersonu darbībā.

Lai veiksmīgi pildītu šos uzdevumus, nepieciešama neatkarīga un autonoma korupcijas novēršanas un apkarošanas funkciju veikšana, Biroja kapacitātes stiprināšana un pietiekamu resursu nodrošināšana, tāpēc turpmāko trīs gadu periodā tiks strādāts arī pie šo jautājumu risināšanas.